

# DOMOLJUB

Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljub«. — Telefon 25-49. Prostor ene drobne vrstice v inseratnem delu stane 10 Din. — Naročnino Stane 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. inserate in reklamacije sprejema u p r a v a »Domoljub«. — Telefon 29-92

## Kako bomo vračali posojila

(Dopis z Dolenjskega.)

Predzadnji »Domoljub« nam je pojasnil najnovejšo odredbo vlade, ki določa, kako bodo kmetje v 12. oziroma v 13. letih odplačevali svoje dolgove. Prav pametno je »Domoljub« na koncu pristavil: toda kako, kje vzeti denar.

Ali je načrt v razmerah, v kakršnih smo, izvršljiv? Nemogoče! Pomislimo samo tole: Tedaj, ko so ljudje posojila jemali, je veljala pšenica 4 ali celo 4 in pol Din kilogram. Sedaj, ko je treba posojila vračati, pa dobim za kilogram pšenice le en dinar in 25 par. Razlika v vrednosti pridelka je okrog tri dinarje v kmetovo škodo. Za lepo tele sem v onih časih dobil 800 Din in več, danes mora biti zelo lepo, da vrže 300 Din. Razlika je

500 Din v kmetovo škodo. Isto je s senom: Pred nekaj leti sem ga prodajal po 3 Din, letos po 35 par. Oves je veljal še l. 1931 3 Din kg, letos 75 par. Jajca dobite pri nas 4 za 1 Din, liter mleka pa za 30 par. Zdaj pa še davki. Leta 1931 sem plačal 4500 Din, leta 1933 pa 8500 Din!

Kaj sledi iz tega površnega preračunavanja? Tole: Dokler bodo imeli kmetovi pridelki tako sramotno nizke cene v primeri z vsem, kar kmet kupuje, bo kmet propadal še dalje. Prezadolžitve kmeta bi pa v glavnem prenehala, če bi se z modrimi naredbami uredile cene kmet. pridelkov in spravile v sklad s cenami potrebščin, ki jih kmet mora kupovati.

## Tu je rana

Zadnjič smo menda dovolj nazorno dokazali, da je bila denarna politika našega združništva popolnoma pravilna, ko je del prihrankov našega ljudstva vlagala v industrijo, kajti:

1. le tako se moremo osvoboditi smrtnega objema tujega kapitala, da ustvarimo svojo lastno slovensko industrijo, kjer bo dobil slovenski človek delo in jelo, in

2. je bilo prihrankov v naših zadrugah tudi več, nego je naš kmet potreboval kreditov, zaradi česar je bilo odvišne naložbe treba na vsak način nekam plodonosno naložiti, kajti odkod naj bi naši denarni zavodi sicer dobili dohodke za plačevanje obrestni vlogam.

Le golo in sramotno hujskanje je tedaj, če ljudje, ki so zavzemali jako visoke položaje in ki prav dobro vedo, kako je s temi stvarmi, dolže zaradi današnjega težkega položaja naših denarnih zavodov te zavode same, namesto da bi prišli — sebe za nos, kar homo še dokazali.

V čem obstoje težave naših denarnih zavodov, smo povedali že ponovno in natančno pred več tedni. Zaradi silne gospodarske krize, ki pretresa danes vse stanove, ni mogoče iztirjati kreditov, ki so jih dajale naše hranilnice kmetom, obrtnikom, trgovcem in industriji. In če teh kreditov za enkrat ni mogoče iztirjati, potem seveda tudi ni mogoče izplačati vlog, ki bi jih marsikdo rad dvignil. Denar torej ni izgubljen, ampak za enkrat le »zmurznjen«, kakor pravimo danes.

Drugače tudi biti ne more, kajti menda ni prav nikogar, ki bi si upal slovenskemu združništvu očitati le najmanjši madež. Vaj je vložena ogromno idealnega in po-

žrtvovalnega dela ter iskrene ljubezni do ljudstva, zato se je delalo pri slovenskem združništvu vedno nad vse pošteno in vestno. Imeli smo na Slovenskem v povojnih letih nekaj prav hudih in grdih denarnih polomov, kjer so izgubili naši ljudje desetine milijonov, toda ti polomi niso bili v združnih vrstah, temveč v vrstah tistih ljudi, ki danes hinavsko zavijajo oči in ki so v prvi vrsti krivi, da je prišlo sploh vse naše gospodarstvo v take stiske, kakršne žal danes preživlja.

V čem pa obstoje današnje težave našega denarstva, ki potem seveda tako zelo vplivajo na vse gospodarstvo sploh. Vzroka sta prav za prav samo dva, in sicer:

1. pomanjkanje gotovine,
2. ubit kredit.

Pomanjkanja gotovine gotovo niso krive naše zadrug, temveč v prvi vrsti in skoro bi lahko rekli edino zgrešena denarna politika naše Narodne banke, ki ima denar za vse, ki se peča z vsem, le za tišto ne skrbi, kar bi bila v prvi vrsti njena naloga, to je za redno kroženje denarja. Narodna banka bi morala v prvi vrsti skrbeti za neobhodno potrebno izravnavo zasebnega denarnega trga ter nemudoma priskočiti na pomoč povsod, kjer se pokaže potreba, kajti ona je javna ustanova, osnovana v ta namen, ne pa sama zase. Toda Narodna banka teh svojih nalog in dolžnosti ni vršila in jih še danes ne vrši vključ vsem upravičenim in neprestanim pritožbam naših gospodarskih krogov. Naloga in dolžnost vlade bi bila, da bi jo k temu prisilila.

Še več: leto za letom dobivamo nove zakone in odredbe, ki odtegujejo zasebnim

zavodom še nove vsote, vsled česar trpi zasebno denarstvo in z njim seveda tudi združništvo na vedno večjem pomanjkanju gotovine, kar ima uničujoče posledice na vse gospodarstvo

Drugi glavni vzrok sedanjih težav našega denarnega trga je ubit kredit. Na eni strani je postopanje naših sodišč n. pr. v konkurznih in sličnih zadevah brezpogojno premalo strogo, zaradi česar se silno množi število goljufivih konkurzov. Vsak otrok že danes ve, da je treba trgovcu, industrijcu ali obrtniku le dvakrat, trikrat falirati, pa je bogat. To je čisto navadno goljufanje upnikov, zaradi česar se seveda nikakor ne moremo čuditi, če kredit vedno bolj trpi in če so v cene vseh potrebščin všteti že tudi riziki, ki jih ima danes proizvajalec ali veletrgovec. Tu je tudi eden izmed vzrokov neznosne draginje vseh potrebščin.

Še bolj so pa vplivali na ubitje kredita zakoni o varstvu raznih stanov. Že dlje časa imamo n. pr. zakon o varstvu kmetov, toda kakor vsaka stvar na svetu, ima tudi ta dva konca. Res je, da je bilo treba v današnji stiski kmetkega stanu nekaj ukreniti v njegovo varstvo, toda jako dvomimo, če je bila sedanja oblika res najprimernejša. Kmet je nujno potreboval in še danes potrebuje resnične in dejanske pomoči, ki bi mu olajšala njegova težka bremena in pomagala priti do pri mernih dohodkov. V teh dveh smereh bi moralo iti skrbstvo zanj, a kar se je storilo zanj, je le zgolj zavarovanje pred strogimi upniki. Kmetu se resda zato ni treba trenutno bati, da bi mogli upniki nanj preveč pritisniti, toda slovenskemu kmetu, ki je zadolžen pri naših zadrugah, ta nevarnost že itak ni nikoli grozila, zaradi česar je to varstvo zanj precej brez pomena. Imelo je pa to slabo posledico, da je njegov kredit silno trpel in da mu je danes skoro popolnoma nemogoče dobiti posojilo, če ga še tako krvavo potrebuje.

Naš kmet je postal zadnja leta že prozadolžen in ti dolgovji so od leta do leta rasli, kajti bremena se niso prav nič zmanjšala, dohodki njegovi so pa strašno padli. Potrebna bi bila na eni strani razdolžitve kmetov, to se pravi, vsaj del dolga in vsaj najpotrebnejšim bi morala prevzeti država in pa obrestno mero bi bilo treba znižati. Zgodilo se pa ni ne prvo in ne drugo, zato je to vprašanje danes še prav tako pereče, kot je bilo pred par leti.

To so torej vzroki težav našega združništva in v tem okviru bi se moralo vršiti tudi njegovo ozdravljenje, kajti brezpogojna dolžnost države je, da združništvo res z vsemi silami podpre. Združništvo je v današnji dobi zadnja in edina opora našega kmeta in kdor s prekrizanimi rokami ali

# RAZGLED PO SVETU

## Zakaj glad v Ukrajini

O lakoti v sovjetski Ukrajini, vsled katere je minulo leto pomrlo več kot milijon ukrajinskega naroda, smo že pisali. Kaže pa, da bo to leto glad še huji. Neki angleški časopis priobčuje v tem pogledu dopis poročevalca, ki se je te dni vrnil iz ruske Ukrajine. On piše: »Trideset kilometrov južno od Kijeva sem došel v vas, ki je od lakote izumrla. Od 50 družin je ostalo samo še 6 oseb. Ljudje so pojedli vse pse in mačke. Petnajstletni mladenič, ki

ga je bila sama kost in koža, mi je pripovedoval, da je njegov oče umrl od lakote pred mesecem. Pokazal mi je osušeno do kosti telo umrlega očeta, ki je bilo zakrito s slamo. Življenje v Ukrajini — pravi ta Anglež — je v tem letu veliko težje kot lani. Ljudje po vseh nočeh delati na polju, ker jim boljševiki poberejo vso žetev. To je glavni vzrok gladu. Ukrajincem lahko pomagajo samo druge države.

## Strašen požar na morju

Veliki parobrod »Morrowcastle«, ki je v polnih mesecih navadno prevažal bogate ameriške izletnike na Kubo in na razne druge otoke v srednjeameriškem zalivu, je v soboto zvečer postal žrtev požara, ki se je na tej luksuzni ladji pojavil nenadoma in iz neznanih razlogov v prvih nočnih urah. Na nestevilnih krajih sveta so radiopostaje sprejemale pozno zvečer klice na pomoč SOS (Save Our Souls, to je: reši naše duše), ki jih je goreča ladja razpošiljala. Toda kaj kmalu so SOS klici prenehali, iz česar se je takoj sklepalo, da je ogenj zajel tudi radiopostajo in da bo vsako reševanje silno težavno, če ne brezuspešno. Vse ladje, ki so križarile med severno in srednjo Ameriko, kakor tudi vse prekoceanske ladje na evropski progi so dobile nalog, naj takoj hite na pomoč gorečemu parniku. Po nekaj urah šele je prišla na kraj nesreče ladja, ki ji ime še ni znano, in je začela reševati posadko in izletnike. Izgleda, da je nesreča še mnogo bolj strašna, kol se je sprva

domnevalo. Ladja je rešila 50 ljudi. Okrog gorečega parnika plava veliko število trupel. Radiopostaja ladje — rešiteljice pravi, da je požar nastal v knjižnici v parniku in da je plamen zajel takoj vse kabine, ki se nahajajo nad knjižnico in okrog nje, tako da so vsi potniki v svojih kabinah živi zgoreli, ker jih nikdo ni mogel rešiti. Nekateri so skušali poskakati iz gorečih kabin in skozi mala okrogla okna v morje in je bilo strašno videti, kako so vsi obdani od plamenov padali kot goreče baklje v morje, ki jih je požiralo. Na kapejana je izbruh ognja tako vplival, da ga je zadela srčna kap in da je umrl takoj ob pojavu nesreče. Na parobrodu je nastala vsled tega še večja zmeda, ker je posadka zgubila glavo in ni vedela, kako reševati potnike in sebe. Na ladji se je nahajalo nad 300 potnikov in okrog 258 mož posadke. Tčno število rešenih še ni znano, menijo pa, da je izgubilo življenje nad 200 ljudi. Požar je bajno delo maščevanja.

## ITALIJA

Goreče se pripravljajo na vojno Italijani. Na meji proti Franciji pridno grade zakope. Iz Amerike dovažajo strelivo. Na naši meji, se razume, da vedno naprej kopljejo in zidajo. Očividci pripovedujejo, da so to poletje podminirali na raznih krajih cesto z Marofa pri Idriji proti Zirem (most in »rajde« v Špehovi grapi) in most v Spodnji Idriji. Vrše se pripravljala dela za znani dve veliki bojni ladji, ki jih je Mussolini tako slovesno oklical. Ena sama taka oklopnica bo stala z vso bojno vpremo 3 milijarde dinarjev.

celo škodoželjno gleda na težave, s katerimi se ima to združništvo boriti, je škodljivo in sovražnik ljudstva. Še tako gostobesedni zakoni in vsi državni denarni zavodi skupaj nikoli in nikdar ne bodo mogli nadomestiti ogromnih koristi, ki jih ima kmet od svojega kreditnega in drugega združništva, zato bi bila dolžnost vseh, ki so v to poklicani in postavljeni, da ravno v teh težkih časih omogočijo še večjo delazmožnost združništvu. Kdor tega ne razume ali teh dolžnosti noče vršiti, ne spada v javno delo.

E.

— Pri nagajenju k maščobi, protinu, sladkosti izboljšuje naravna »Franz-Josefova« grenčila delovanje želodca in črevesa in trajno pospeši prebavo.

2

## AMERIKA

s Razno. V Clevelandu sta umrli: 53 letna Ana Lenče roj. Šulen iz Zužje mlake pri Krškem; 72 letna Ivana Japelj roj. Vidmar iz Črne vasi pri Ljubljani. — V Ely Minn je vsled solnčarice izdihnil Frank Podjed iz Dvorjan na Gorenjskem. — Istotam je naglo umrl John Puželj, doma iz Sodražice. — V Dillonu Montana je odšel v večnost 60-letni John Malešič iz Podklanca v Beli krajini. — V Sudbury Ont. so pokopali 33 letnega Alojzija Gregoriča iz Retij pri Loškem potoku. — V Buenos Airesu, Argen., je umrl 34 letni Vencel Brezavšek iz Kala pri Kanalu. — V do smrtno je bil radi umora obsojen Ivan Parkel, doma iz Mirne peči na Dolenjskem. — Za člana šolskega odbora v Ely Minn. je bil izvoljen rojak J. R. Skala. —

## BANKA BARUCH

15, Rue Lafayette, Paris

Odpremlja denar v Jugoslovo in po najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu.

Vrši vse bančne posle najkulantneje.

Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksenburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: BELGIJA: No 2064-64 Bruxelles. FRANCJA: No 1117-94 Paris. HOLAN. DIJA: No 1458-68 No. Dorest. LUKSEMBURG: No 5967 Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno našo ček. nakaznic.

V Clevelandu sta umrla še sledeča: 55 letni Ignac Knaflič iz Cernika na Dolenjskem in 56 letni Franc Ambrožič iz Jurjevce pri Ribnici. — V Glenwood Springs, Colo., v polopali 71 letnega Jožefa Udovca iz novomeškega okraja. — V Njujorku so Slovenci po večletnem napornem delu prišli do svojega »Narodnega doma«, kjer najdejo sedaj prostor slovenskega društva. — V East St. Louisu, Ill., je umrl Vincencij Vrečnik iz Vranskega pri Celju. — V rudniku Sudbury, Outar., v Kanadi, je bil ubit pri delu Alojz Gregorič iz Retja pri Loškem potoku. — V Clevelandu so zatisknili na veke oči še sledeči rojaki: 54 letni Anton Pucelj iz Stavče vasi pri Žužemberku, 44 letni Josip Pucelj iz Grebena, fare Sv. Gregorij na Dolenjskem, in 51 letna Frančiška Evans roj. Koncilja iz Gornjega kota v žužemberški fari.

## RUSIJA

s Smrt katoliškega duhovnika-junaka. Preko Amsterdama je prišlo poročilo, da je umrl v Sibiriji pater Aleksej Siertsjaninov, ki je skoraj vse življenje preživel v zaporih. Radi prestopa iz pravoslavne v katoliško vero ga je caristični režim kaznoval s triletnim zaporem. Po proglasu verske strpnosti se je smel vrniti v Petrograd, kjer je ustanovil prvo župnijo z vzhodnim obredom. Po revoluciji je romal znova v ječo, odkoder so ga kmalu v 80. letu starosti prepeljali v Tolosk v pregnanstvo. Tu — v severni Sibiriji — je tolažil katoličane, s katerimi je delil usodo. Zdaj pa je konec njegovega trpljenja.

## DROBNE NOVICE

Bliizu en milijon delavcev stavka v Združenih državah Severne Amerike.

Velike količine skritega streliva je našla bolgarska policija v mestu Čustendil.

Vstop Rusije v Društvo narodov je zagotovljen.

Posebno varnostno pogodbo, ki naj jamči sedanje stanje v Evropi, skleneta Francija in Rusija.

Do krvavih bojov zaradi verskih nasprotstev je zopet prišlo med Hindi in mohamedanci v Indiji.

Potopil se je japonski parnik Kajan Maru in z njim 140 potnikov.

Veliki viharji so divjali te dni v Franciji in na Madjarskem.

Nov zakon za zaščito sedanjega stanja je izdala bolgarska vlada.

Med državne uradnike je uvrstila vse pravoslavne duhovnike bolgarska vlada.

Bodečo žico napeljujejo Avstrijci ob vsej meji, da preprečijo beg hitlerjevcev iz republike.

Italijanski kralj obišče v kratkem Pariz in druge evropske prestolice.

Monarhistično propagando razširja v Španiji tajna radijska postaja, ki je oblast še ni mogla izslediti.

Kruppove tvornice v Nemčiji imajo danes prav toliko zaposlenih delavcev, kakor pred izbruhom svetovne vojne.

Cesarska palača v mandžurskem Harbinu je zgorela do tal. Japonci dolže Ruse.

— Pri motnjah prebave, želodčnih bolečinah, zgaž, slabosti, glavobolu, migljanju oči, razdraženih čreves, nespanju, oslabelosti, nesvolji še dela povzročijo naravna »Franz-Josefova« grenčila celotno telo in olajša krvni obtok.

## Evharistični kongres v Mariboru

Dne 7. in 8. septembra 1934 so slavili štajerski Slovenci Kristusa Kralja. Okrog 40.000 se jih je zbralo v Mariboru, na evharističnem kongresu, da dajo Bogu, kar je Njegovega in da pred vsem svetom jasno in odločno izjavijo svojo neomajno zvestobo do katoliške Cerkve in Njenega poglavarja sv. očeta.

Tisoči in tisoči so prihajali od blizu in daleč z vlaki, z vozovi in peš. Poleg drugih so pokazali izredno versko vnemo in požrtvovalnost dragi nam rojaki iz Slovenske krajine, ki so pod vodstvom svojih dušnih pastirjev, dekana Jeriča in voditelja Slovencev Klekla, napravili peš 100 km dolgo pot do Maribora in nazaj domov.

Od 7. na 8. septembra so bile mariborske cerkve odprte vso noč. Polnočnico je opravil šibeniški škof dr. Mileta. Seveda je bila to pol stolnica prenajhna za vse vernike. Nočni službi božji je prisostvoval tudi lavantinski vladika dr. Tomažič z vsemi gg. kanoniki in številnimi gg. duhovniki.

Glavne slovesnosti so se vršile na praznik dne 8. septembra. Na čelu s križanim Jezusom so prihajale od vseh strani procesije na mariborski glavni trg in to v krasnem redu in ob najlepšem vremenu. Okrog oltarja so se zbrali zastopniki duhovskih in svetnih oblasti in mnogoštevilni katoliški voditelji naroda.

Prezvzišeni knezoškof je blagoslovil zastavo katoliške akcije in nato opravil slovesno službo božjo pri kateri je prepevala sv. pesmi vsa ogromna množica. Po končani sv. maši, med katero je pridigoval knezoškof dr. Tomažič, je bila slovesna procesija in pohod na grob nepozabnega škofa Martina Slomška. Ko so se verniki poklonili pokojnemu velikemu vzorniku Slovencev, je knezoškof dr. Tomažič podal oddhajajočim množicam, svoj nadpastirski blagoslov.

Ob priliki velikega mariborskega evharističnega kongresa je napisal med drugimi tudi



V. J. 4.-34.

## Kako prijazno je miza pogrnjena!

Vse se sveti: noži,  
vilice, žlice, leske-  
čejo se krožniki,  
podstavki, skle-  
de. Ampak potem  
tisto pomivanje!

### KAJ STORITI!

Malo Vima na  
vlažno krpo, pa  
malo podrgniti: in  
vse se zopet svetil!

# VIM

## ZA ČIŠČENJE BOLIŠIH IN NAVADNIH PREDMETOV

višji narodni poslanec g. Ivan Vesenjak za »Slovenec«  
lep članek s sledečo vsebino:

Ogromno večino med priglasienci za evharistični kongres naše lavantinske škofije tvori naše slovensko kmetstvo. In to ob se-

danji strašni agrarni stiski zelo veliko pomeni. Le tisti, ki zna ceniti, koliko skrbi in trpljenja tiči v vsakem dinarju, ki ga dobi v roke posebej dandanes naš kmet, zamore presoditi kolika požrtvovalnost za svoje prepričanje je v našem ljudstvu.

Čim bolj se poglobimo v življenje in delo našega kmeta, tem bolj spoznavamo, da je ravno on v svojem ustvarjanju in trpljenju najbližji Bogu. Bolj kakor drugi občuti in se zaveda svoje odvisnosti od narave in Boga ravno kmet. Zato tudi doživlja vse to, kar je mistično in neskončno, torej preko časovno in krajevno omejenega našega razuma, veliko bolj globoko in iskreno kakor drugi zemljani.

Tudi z Evharističnim Bogom je kmet v najožji zvezi. On pridelava kruh, ki po Odrašenikovi volji postane Njegovo lastno telo, in kmet pridelava vino, ki postane kri Odrašenikova. Zato nikdo ne ravna s kruhom in nikdo ne govori o kruhu in vinu s takšnim spoštovanjem kakor ravno pridelovalec, kmet. »Pazite deca na kruh in vsako njegovo drobtino! Kruh hrani naše telo in posvečen od našega Odrašenika hrani našo dušo,« te besede sem doslovno često slišal v svoji kmetijski rojstni hiši od pokojnih svojih staršev, pa tudi drugod med slovenskim kmetijskim ljudstvom.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa nikdo tako odločno in pobožno ne manifestira svoje vere v Evharistijo, kakor ravno naš kmet, ki posebej ob tej priliki tako globokoverno molči za svoja žitna polja in vinske gore. Ponašajte se in šopirite se s častmi in zunanjim bleškom vi drugi, jaz, slovenski kmet, vadam, spoznavam in priznavam najboljše minljivost



Pogled na tisočglave množice Lavantincev med službo božjo na Glavnem trgu v Mariboru

# KAJ JE NOVEGA

## Domačega kapitala nam manjka

Na zadnjem ljubljanskem velesojnu so razstavili sliko, ki je kazala, koliko prihrankov odpade v dinarjih na enega prebivalca glavnih evropskih držav, ako se upoštevajo vloge v vseh vrstah denarnih zavodov, t. j. v hranilnicah, delniških bankah ter združenih. In kaj vidimo — Jugoslavija je skraj na zadnjem mestu. Na enega prebivalca odpade komaj 800 dinarjev. Britska Češkoslovaška ima tak desetkrat več, celih 8000 dinarjev. Švica

pa celo 25 krat več, namreč 20.000 dinarjev! Te številke morate tožbenjati, kako nam še manjka domačega kapitala, kerli le domači prihranki nam bodo omogočili, da bomo na gospodarskem polju neodvisni od tujine. Jugoslavija ne sme zaslediti za drugimi evropskimi državami na gospodarskem polju — le od nas samih je odvisno, ali si bomo stvorili domači kapital in s tem lepšo bodočnost!

## ZAHVALE

Zahvaljujem se prav iskreno upravi »Domoljuba« za hitro na poslanih 3000 Din podporo, ker mi je pogorela stanovanjska hiša. Ostal bom stalen »Domoljubov« naročnik, ker prav topla priporočila, naj ima ta hiša stalno naročen vsake hiše.

Studor 5. p. Gorenje vas, 4. sept. 1934.

Franz Vodnik, l. r.

Upravi »Domoljuba«, Ljubljana.

Dne 27. avgusta t. l. mi je pogorela hiša. Ko sem Vas obvestil o tej nesreči, ste mi takoj izplačili 3000 Din kot staremu naročniku Vašega lista. Zelo sem vesel te Vaše velikodušne pomoči in se Vam pristožno zanjo zahvaljujem. Ostal bom zvest Vaš naročnik in bom »Domoljubov« povsod priporočal. Bog povrnil!

Orni vrh nad Polh. gradcem, 6. sept. 1934.

Jože Rus, l. r.

## OSEBNE VESTI

d Prestolonaslednik kraljevit Peter je 6. septembra dopolnil 11 let in postal gimnazijec, ker je štiri razrede ljudske šole že dovršil.

d Komunisti ministrski predsednik Tatarsen se je mudil te dni v Belgradu po državnih opravkih.

d Za stolnega kanonika v Celovcu je bil imenovan g. dr. Rudolf Blüml.

d Za gvardijana novomeškega frančiškanskega samostana je vnovič izvoljen g. p. Ciprijan Napast.

Božji blagoslov iz kmetiška roka vzdržuje ta vae domovino.

in slabost vsega človeškega in stoječ trdno na svoji zemlji, upiram svoj pogled kvisku, kjer duša še bolj sluti svojega Stvarnika. »Ničesar ne moremo mi vsi brez Boga in ničesar ne morete vi drugi stanovni in poklici brez mene,« to je ponižna, obenem pa tudi samozavestna izpoved našega kmeta. Iz te zavesti je razumljiva udeležba slovenskega kmetijskega ljudstva na evharističnem kongresu, pa tudi pri drugih manifestacijah, ki imajo verski značaj.

Slovenski kmetiški stan, to je vsa rodbina in družina, žrtvuje največ in z največjim veseljem, ako zamore izpod svojega krova poslati člana, ki se posveti oltarju. Posebno slovenski kmetiški mati molji in trpi v svetlem brepenjenju, da ji sin postane duhovnik in to ne toliko radi tega, da bi se mu boljše godilo

## DOMAČE NOVICE

d Dne 6. septembra 1934 so minule štiri leta, kar so bili pri Bazovici nad Trstom ustreljeni Fero Bidovec, Zvonimir Miloč, Franjo Marušič in Lope Valentinc. Slava njihovemu spominu!

d Zanimiva izjava. Ob priliki zagrebških tekem je izjavil minister za telesno vzgojo g. Andjelović med drugim sledeče: »Moja vroča želja je, da nezaupanje s strani enega dela duhovščine napram Sokolu prenehna. Treba bo vsekakor najti izhod iz tega položaja, ker jugoslovanski Sokol nima pomena, da vodi borbo proti Cerkvi in najmanj proti katoliški Cerkvi, ki je pozitivni čimtelj reda v naši državi.«

d Nad 1500 otrok se je stralo v spremstvu staršev pri starošolski božjepolni cerkvi na Ptujski gori. Bili so otroci iz Marijinih vrtov in dekanije Dravsko polje pod vodstvom svojih dušnih pastirjev. Hvala Gospodu za vesel in pomemben dan.

d Da bi se omejile tatvine grozdja in preprečila občutna škoda, katero povzročajo razni delomrzneži vinogradnikom s tem, da nakradeno grozdje nosijo na trg ali na don branjevkam, odreja banovina, da morajo tam, kjer so trgi od 15. septembra dalje istocasno, ko pobirajo stojnico, zahtevati od nepoznatih prodajalcev dokaze, po možnosti uradno potrdilo občina. Za grozdje, dobavljeno izven dravske banovine, zadostujejo železniške vozovnice ali potrdila prevoznih podjetnikov. Sumljivo grozdje na se zapleni in proda v vinorodnih okrajih v korist kmetijskega odbora za pospeševanje vinogradništva, v ostalih okrajih pa v dobro postavljeni za pospeševanje

in da bi jedel bolj lahek in bolj bel kruh kakor ona, temveč v prvi vrsti zato, da z daritvijo sv. maše evharistično služi Bogu in vodi vernike z Evharistijo k Bogu. Slomšek, Krok in Jeglič, Korošec in Finžgar, ter vsi njihovi vrstniki in sodelavci izpodbujajo te dejstva.

Tako slovenska kmetiška hiša najbolj želi Evharistijo in na tej podlagi je bila in ostane tudi vir in jamstvo za naš narodni obstoj. Mi vsi pa, ki se danim ozko povezane s svojim kmetiškim domom in iščemo tudi za sebe v tem domu novih moči, s številnimi množicami slovenskega kmetijskega ljudstva na mariborskem evharističnem kongresu lavantinske, Slomškove škofije, klonemo svojo glavo z vzklikom: »Slava Tebi, evharistični vsevedni Vindarče!

radjajstva in vinarstva. Prodajni telega grozdja naj se zasledujejo in po zakonu izkupijo. Posebna pozornost morajo dati ob uradi brezplačno.

d Za pomoč stradajočim rudarškim družinam in brezposelnim v Zagorju ob Savi je odredil škofof ordinarijat zbirke po cerkveni ljubljanske škofije, v krajih, ki niso bili prizadele po vremenskih nesrečah. Pomagaj, kdo more! Na vsaki način pa je dolžnost vsajinski čimteljev, da prislokože na pomoč.

d Manjšinski razred se ukini in vsaki ljudski šoli radi nezadostnega števila učencov.

d Moderni pianarski stan se zgradil po sestitih iz Blejske Dobrave na planini Klek na Poljuhni, 1500 m nad morjem. Predsednje nedelje v avgustu je stan katebel g. Vinko Lavrič blagoslovil, na kar se je izročila 6. vesna stvaritev vpravo zastopnikove občine ljudstva. Nabelnih pianarskega odbora znan je oskrita Dobrova-členom na njem uspehu.

d Nova zgradba na meji. V Sl. Lj. na strizki meji je te dni gradbeni komitej odobrilo postavitev obsejnega poslopja v katerem bo pisarna Turjakoprometne zveze, klub in Touring-klub. Poslopje bo enostropno in agrarjeno v narodnem slogu ter pomembno za tujski promet.

d Nova velika občna kmetovna. Na trguje 14 prejšnjih manjših občin na Šepci 4000 prebivalcev, je izrazito kmetična občina majhno davčno podlaga 195.000 Din. Zar je tudi sestavljane proračuna našleto in pecejsnje težave, ki jih je še povečalo dejstvo, da so nekatere izmed 14 prejšnjih občin imele precej dolgih. K temu prilož se anotacija električne napeljavne in ureditve odnega omrežja v novi občini. Občinski odbor pod vodstvom novega župana g. Ivana Štoviča je vse izdatke kolikor mogoče skrbi in sprejel v proračun. Ke nekatere najnupejša dela, tako, da doklade niso presegle 100 odstotkov. Celoten proračun, ki znaša 30.000 Din, je bil na sejah soglasno sprejet.

— Ob pričanjujočem se popopnem kranih cevi navaja raba naravnega »Fran-Josef-greznice« k rednemu odvajanju a zmanjka visoki pritisk krvi. Mostru v zaviletvu priporočajo pri raznih starostnih poievih »Fran-Josef-vodo«, ker zanesljivo in mile odstranjuje zastajanje v kanalih in ločnega čreva in tenivo prebavo ter ni ublažnje razdraženost živcev.

d Za več kot eno milijardo dinarjev teka pokade letno v Jugoslaviji. Izmed banovine je na prvem mestu gavska, ki porabi dšdeset travičev za več kot 324 milijono.

d Senator dr. Ruzičkar in poslanec Ivan Pucelj z enakomislečimi poslanci in prijatelji hočeta izdati nov dnevnik. »Jutro« piše, da je nov dnevnik nepotreben, ker je že »Jutro« dovolj jugoslovanskega nacionalno. Mi vsak upredek topice podtravljam. Samo te naj gite daje gospodje, da bodo morebitno izgubo plačali in lastnih žepov.

d Letos je možno narasle številke na gln nazijah se osebe mislone. Samo v vse pre ljubljanske srednješolske razrede je vpisanih nad 950, v vse razrede pa nad 4700 dijakov in dijakinj, doim jih je bilo lani 4500. Vseh srednješolcev pa je v Ljubljani 6000.

d Po ormoških in ljubomerskih vmetih. Zadnje deževje je upanje na kakovostno ugodno vinsko letino precej omajalo. Granje je začelo pokati in gniti. To je vzrok, da bodo

vinogradniki radi rizika, ki je v zvezi z daljšim odlašanjem trgatve, s tem delom skoraj pričeli. Kajpada velja to za rane in modre vrste (portugizec). S splošno trgatvijo se bo gotovo še čakalo, ker v tem okolju ni naveda, da bi se prerano trgalo, saj se večina odnotnih vinogradnikov zaveda gospodarske škode, ki je v zvezi s prerano trgatvijo. — Zorečemu grozdju nagajajo letos posebno sršeni, ose, muhe in ptice, a tudi tatvine grozdja so na dnevnem redu. Ko bi bili vinogradniki primerno organizirani, bi se dalo potom organizacije poskrbeti tudi za zadostno zastraženje vinogradov ob času zorenja.

d **Sodnijska rasprava** proti znanemu radičevskemu prvaku dr. Pernarju in tovarišem se je pričela v Zagrebu. So obtoženi, da so širili nedovoljene letake.

Nekaj časa prodaja Trgovski dom Stermečki v Celju dobro in trpežno flanelo za perilo po 7 Din in za obleke po 9 Din.

d **Cena gobam je padla?** V »Morgenblatt« piše izvoznik gob Marič, da je zaradi velikih ponudb cena gobam zelo padla. Lansko leto se je v tujini plačal kilogram gob tudi še po 70 Din, letos se dobi za kilogram gob le še 20 do 30 Din. Skupno se je lani prodalo v tujino 200 do 300 tisoč kg gob v vrednosti od 10 do 15 milijonov Din. Vsled padca kupne moči prebivalstva se bo letos prodalo manj gob in po nižji ceni.

d **120.000 vagonov koruze** za izvoz bo imela letos Jugoslavija po poročilu češkega tiskopisja.

d **342.200 oralov vinogradov** je bilo lani v Jugoslaviji vina so pa dali 2.850.000 hl.

d **Prevoz blaga s motornimi kolesi.** Minister za trgovino in industrijo je izdal odredbo o dovoljenju prevoza blaga s motornimi kolesi. Dovoljenje za tak prevoz preko občinskih mej se mora dobiti pri pristojnem banu.

d **Za 150 dijakov** je prostora v novem dijaškem domu kralja Aleksandra v Skoplju.

d **Naša ladja za Avstrijo.** Sosedna republika je dobila svojo prvo trgovsko ladjo. Ta je bivši jugoslovanski parnik »Jurko Topič« s 3700 tonami nosnosti. Parnik je bil sedaj prekrščen v »Wien«.

d **Sneg je pobelil vrhove** kamniških planin in Savinjskih Alp. Slabo znamenje!

d **Spomenik v vojni padlim in pogrešanim** vejakom so slovesno odkrili ono nedeljo v Gotovljah pri Celju.

d **Na vseh ljubljanskih ljudskih šolah** je sedaj 117 razredov s 3880 učenkami in učenci, torej 62 otrok manj kakor lansko leto.

d **Hrvatski domc,** lepo poslopje v Sarajevu, kjer dobe zavetišče vsa sarajevska kulturna hrvatska društva, je blagoslovil dne 2. septembra sam nadškof dr. Ivan Šarič.

d **Patent Stopf Twist** je ona čudovita priprava, ki vam omogoča obnovo perila na živinam stroju z enostavnim življenjem naprej in nazaj neprimerno hitreje in lepše nego na roko. Dobi se povsod po zmerni ceni.

d **Zgledi vlečejo.** Ob otvoritvi novega šolskega leta češke šole v Belgradu je g. upravitelj imel zelo lep govor, v katerem je otrokom polagal na srce, kako naj na temelju božjih zapovedi duševno in telesno napredujejo.

d **Odmevi iz občinskih volitev** v kamniškem okraju. Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo proti občinski mvolitvam, ki so bile 17. junija v Tuhinju. Člani komisije so pod prisego potrdili, da ni bilo nobenih nepravilnosti. Pritožbo proti izidu volitev v Nevljah pa upravno sodišče sploh ni moglo vzeti v pretres, ker so pritožitelji obupali nad njo

in je niso niti na ponoven poziv kolkovali. Pritožba proti volitvam v Kamniški Bistrici še ni rešena. Ta teden je bilo zaslanih na sodišču v Kamniku 70 volilcev iz Kamniške Bistrice.

d **Najstarejši hrvatski pisani spomenik.** takozvano »Baščansko ploščoc« so na prizadevanje krškega škofa dr. Srebrniča prenesli v zagrebški muzej ter tako ta važen hrvatski spomenik ohranili pred razpadom.



Pri vsaki prirodni mineralni vodi je glavno, koliko ima raznih zdravilnih sestavin: čim več jih ima, več velja Radenski Zdravilni vrelec jih ima preko 20, poleg težkih kovin, ki so bile v njem ugotovljene lansko leto in katerih nima nobena druga mineralna voda v Jugoslaviji. Zato pa je Radenski Zdravilni vrelec za zdravje tako koristen in tako izbornoga okusa. Primerjajte analizo drugih mineralnih vod z Radenskima, pa se boste takoj odločili ter odale vedno in povsod zahtevali izrecno Radenski Zdravilni vrelec. Zahtevajte obširno brošuro o Radenski pri upravi Zdravilišča Slatina Radenci.

Tudi hrvatskim obrtnikom slaba prede. Po podatkih zagrebške obrtniške zbornice je znašal dolg 3281 podeželskih obrtnikov 43.1 milijonov Din, dočim so znašale njih zamrzel terjatve po hranilnicah in drugod 25.06 milijonov Din. V Zagrebu dolguje 328 obrtnikov 29.3 milijonov Din, njih zamrzel terjatve pa znašajo 13.89 milijonov Din. Se bolj trpe od zamrzlih terjatev gradbeniki. 69 gradbenikov dolguje 7.8 milijonov, njih zamrzel terjatve pa znašajo 6.03 milijonov Din. Na vsakega gradbenika pride torej 113.144 Din dolga in 91.391 Din zamrzlih terjatev. Skupni dolg 3678 obrtnikov znaša 80.2 milijonov Din, ali na glavo 21.825 Din dolga in 12.580 Din zamrzlih terjatev. Te številke jasno dokazujejo, da zahtevajo obrtniki z vso pravico enako zaščito, kakor jo imajo njih dolžniki, kmetje in denarni zavodi.

## NESREČE

d **Zgorela je hiša** in z njo vred 80 letna Marija Cizej v Gornjih Goršah pri Braslovčah. — Požar je uničil dve gospodarski poslopji v Čirčičah pri Kranju.

d **Gerele** je pri Štefinu Solatniku v Podovci, pošta Rače pri Mariboru.

d **Požar je izbruhnil v tovarni »Stora«** v St. Vidu nad Ljubljano. Okrog 100.000 Din škode.

d **Strela je udarila v dve cerkvi.** Te dni je divjala nevihta nad Kotorjem in okolico. Strela je udarila v cerkev v Ravnem Slivnem in bila zelo poškodovana. Druga strela je živignila v hišo božjo v Čilipi, kjer je bilo ravno sveto opravilo. Duhovnik pri oltarju je dobil lažje poškodbe. Vernikov se je polastil strah, začeli so bežati na prosto in je bilo pri tem nevarno pohojenih več oseb.

d **V Bistrici pri Kamniku** je utonil 53 letni Šimen Koren, mesarski pomočnik pri Ivanu Podgoršku v Kamniku.

d **Plaz zemlje je nenadoma zasul hišo.** V ponedeljek, dne 27. avgusta okoli petih zjutraj je začel mlinar in čevljar Martin Bergant iz Kresinvrha pri Tržišču na Dolenjskem št. 27 čudno šumenje nad svojo hišo. Vstal je in šel gledat, kaj vendar pomeni to šumenje zunaj. Opazil je, da se premika z bližnjega hriba velik plaz zemlje. Takoj je odhitel v hišo buditi ženo in otroke, ki so kar v nočnih oble-

kah pohiteli iz hiše in to še ob pravem času, da so rešili življenje, zakaj ta plaz zemlje je nenadoma zasul vao hišo, da se ne vidi iz zemlje. Martin Bergant je ob vse, zakaj rešil je le golo življenje sebi in družini. Plaz se je odtrgal zaradi velikega naliva.

d **Pri gašenju apna je padel v apnenice** 12 letni sin gozdnega delavca Korošec Franc v Dramljah pri Celju. V bolnišnici je podlegel opeklinam.

d **Zopet so zahtevale smrtno šrttev** steno Jelovca. Tam je pri plezanju strmoglavil v prepad abiturijent Marijan Benedik, doma iz Stražišča pri Kranju.

d **Opozarjamo** conjene citatelje, ki bolehalo na boleznih srca, jeter, ledvic, žolčnih in železnih kamnih, da uživajo stalno Radenski Zdravilni vrelec, ki je tudi izborna pijača sam zase ali pomešan z vinom.

## NOVI GROBOVI

d **A, kadar mrtvim klenka,** tedaj je pe sem grenka. V Podčetrtku je umrl 70 letni trgovec in posestnik Franc Prah. — V Ljubljani so umrli: Veletrgovec Ignacij Vok, krznar Andrej Taškar in Marija Fatur. — Naj počivajo v miru!

d **V moški kaznilnici v Mariboru** je umrl za jetiko mladi kanznjenec Terglec, ki je intel na vesti 15 požigov v Polskavi in okolici. Bog mu bodi milostljiv sodnik!

## RAZNO

d **Zadružna šola.** Kot vsako leto, se bo tudi letos začel zimski tečaj Zadružne šole 15. oktobra. Traja do Velike noči. Zadružna šola je velikega pomena za kmetijske mladeniče, ki naj bi pomagali pri naših zadrugah. Vsaka zadruga in vsak kraj potrebuje mladih moči, ki razumevajo pomen zadružništva in se usposobijo za praktično delo na tem polju. Zadrugam priporočamo, naj sposobno fanto podpro po svojih močeh, da se morejo udeležiti tega tečaja. Prošnje je poslati na Zadružno zvezo v Ljubljani. Vsak prošitec mora biti priporočen od kake zadruge. Pojasnila o šoli daje vsakemu ustno ali pismeno Zadružna zveza v Ljubljani, Tyrševa cesta 38.

d **Izletnikom iz Holandije, Belgije in Nemčije,** ki so prišli 31. avgusta v domovino, sporočam, da je gen. direkcija drž. železnice pod št. 61.571, od 27. avgusta 1934 odobrila 50% popust vozne cene od postaje, kjer se nahajajo, do Jesenice. Ker smo pri prihodu plačali celo karto, bomo skušali izposlovati, da se vrnemo brezplačno, v najslabšem slučaju bo pa treba pri povratku plačati le polovico vozne cene. Vsak izletnik mora imeti »Izkaznico«, ki jo je prejel od podpisanege in se ž njo pri postajni blagajni legitimirati. Kdor ni prejel »Izkaznice«, naj mi takoj piše ponjo. Ivan Novak, vodja izleta, Sv. Lenart nad Laškim.

d **Gospodinja se večkrat sramuje,** ko vidi, kako črna je voda, ki je v nji oprala perilo, mesto da bi bila vesela. Saj je temna voda samo dokaz, kako temeljito je očistilo perilo Zlatorog-ovo milo. Obilna, gosta in nežna bela pena, ki jo daje Zlatorog-ovo milo, probaja namoč pri pranju skozi tkanino in ji vzame vso neznago. Zato je pravilen ljudski glas, ki veli: »Le Zlatorog milo da belo perilo!« To milo je res dobro in — domače. Priporočamo ga!

**VINA**

za vse prilike naročite pri Centralni vinarni v Ljubljani

**Pošijite naročnino!**

d Prijeten in cenen izlet v Dalmacijo, združen z romanjem k starodavnemu svetišču Gospe Sinjske v Sinju se pripravljajo za rožnensko nedeljo s posebnim vlakom iz Ljubljane. Poleg Sinja je na sporedu obisk Splita in Šibenika, izlet z ladjo v Trogir in trgatav grozdja. V Kaštelu Starem je najet cel vinograd za izletnike. Cena vožnji za tja in nazaj je 275 Din, kdor plača do 15. t. m., ima 25 Din popusta. Podrobna pojasnila v listu »Po božjem svetu« pošilja zastoj društvo »Varstvo« v Ljubljani. Tyrševa cesta št. 17.

n Konvikti za akademičarke. Z začetkom akademskega leta bo v uršulinskem zavodu v Ljubljani otvorjen konvikt za akademičarke. Lince bodo na razpolago velike, svetle sobe, posebno študijsko sobo, klavir, kopalnico, telovadnico, bogato knjižnico, velik vrt. Dalje nemško in francosko konverzacija. Po dogovoru bo dovoljen tudi obisk gledaliških predstav. Cena nizka. Vsa pojasnila daj evodstvo »Konvikta sv. Angeles pri uršulinkah v Ljubljani.

d Hraste, otekline, lišaji, kron. hraste itd. Za te bolezni, ki marsikoga mučijo, pa so odporne proti vsakemu zdravljenju, so zelo primerno zdravilo obkladki »Fitonina«. »Fitonin« razkužuje, odstranja srbež, bolečine prenehajo. Steklenica »Fitonina« 20 Din v lekarnah. Po pošti 2 steklenici po povzetju 50 Din. Poučno knjižico št. 17 pošlje brezplačno »Fitonin«, dr. z o. z., Zagreb 1/78.

(Rg. pod št. 1281, 28. julija 1933.)

n Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu priredi v ponedeljek, dne 17. septembra eno-dnevni tečaj za razbiranje in vlaganje (paketiciranje) sadja. Tečaj se prične ob 8 zjutraj.

n Vinarska podružnica v Ljutomeru vabi na zborovanje vinogradnikov dne 25. septembra ob 9 v gostilni Resnik. Obravnavale se bodo težnje vinskih producentov. Govorilo strokovnjaki. Pričakuje se velika obiskovalnost.



Verniki cerkniške dekanije radi romajo na Brezje. Da se jim taka romanja olajšajo, jim je č. gosp. župnik J. Hafner organiziral že več letih skupnih romanj na Brezje in Bled. Tudi pred dobrim tednom so šli. Slika nam kaže okrog 600 romarjev na blejskem otoku.

## Slovenski škof med izseljenci

V »Domoljub« smo že poročali, da je obiskal lavantinski škof dr. Ivan Tomažič naše izseljence v Nemčiji, na Holandskem ter v Belgiji. Vladika je bil sprejet povsod navdušeno ter pristržno. Oblasti so mu šle na roko, odlični zasebniki so mu dali na razpolago avtomobile in naši izseljenci so se udeleževali škofovih pridig nagovorov ter sv. maš polnoštevilno s spodbudno pobožnostjo. Škof je čul parkrat iz ust nemških duhovnikov o zvestobi Slovencev katoliški veri, udanosti dušnim pastirjem in v tolikih slučajih požrtvovalnem izpolnjevanju verskih dolžnosti. Škofa, ki se je mudil med izseljenci od 15. do 23. avgusta, je spremljal mariborski kanonik g. dr. J. Mirt.

Dne 15. avgusta se je pripeljal vladika iz Kölna v romarsko cerkev v Kevelaeru, kjer se je udeležilo škofove pridige in sv. maše nad 5000 Slovencev in drugih romarjev. Za Kevelaerom je obiskal nadpastir Gladbeck, kjer je bil slovesno sprejet tudi od nemškega prebivalstva in je imel nagovor v slovenskem in nemškem jeziku. V Gladbecku je slavilo Društvo sv. Barbare 25 letnico in je pripel ob tej priliki g. kanonik dr. Mirt 14 jubilentom društva društvena odlikovanja v sponin njihovega 25 letnega delovanja v društvu.

Za Gladbeckom je sledil obisk Slovencev v Hambornu ter Meerbecku, kjer so bili slovesni sprejeti, škofove pridige ter maše.

Treba še posebno poudariti, da je izrazil nemški notranji minister svoje veselje nad tem, da obišče škof dr. Iv. Tomažič slovenske delavce v Nemčiji.

Na potovanju po Nemčiji je posetil nadpastir velikega prijatelja vestfalskih Slovencev g. vikarja Tensunderna in Hoeveln in škofa pl. Galena v Münstru, v čigar škofijo spada večina vestfalskih Slovencev.

V Hambornu je prelat Voss posebno poudaril, da so slovenski rudarji dobri katoliki in zato priljubljeni ter na dobrem glasu pri nemški duhovščini in prebivalstvu.

Posetu Nemčije sta sledila obiska naših rojakov v Belgiji ter Holandiji, kjer je bil škof gost jugoslovanskega konzula v Heerlenu, g.

I. Duponta. Središče naših holandskih izseljencev je v Heerlenu, kjer se je mudil škof 17., 18. in 19. avgusta.

Nedelja, 19. avgusta je bil velik praznik naših rudarjev v Holandiji. Ta dan so sprejeli našega škofa župan mesta Heerlen ter zastopniki državnega rudnika in uradov. Po cerkvenih slovesnostih se je vršil poseben pozdravni sestanek z izseljeniško razstavo.

Popoldne 19. avgusta se je odpeljal škof iz Heerlenu v Belgijo v Winterslag, kjer so ga sprejeli naši delavci, ki so raztreseni po raznih belgijskih rudnikih.

V ponedeljek, dne 20. avgusta je obiskal škof delavske kolonije, kjer prebivajo naši izseljenci, ter belgijskega škofa v Roermondu. Bil je tudi v belgijski prestolnici Brüssel ter v več drugih belgijskih mestih.

Zaključek škofovega bivanja v inozemstvu je bil obisk znamenitih pasijonskih iger v Oberammergau.

Dne 27. avgusta zvečer se je vrnil vladika nazaj v Maribor v prijetni zavesti, da je bil dobrodošel našim ljudem v tujini in mu bodo ostali izseljenci hvaležni za obisk in za duhovne dobrote, katere jim je delil.

## DOBRO ČTIVO

k Samouki knjigovez — ali kako se naučim knjige sam vezati. Knjižica ima 24 strani in stane 8 Din, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Pomanjkanje gotovine je zadelo že marsikako obrt in tudi privatniku ni bilo prizaneženo. Za vezavo svojih knjig in če je teh precej, zmeče ljubitelj knjig marsikak dinar. Kdor hoče priti pomeni do vezanih knjig, se bo naučil knjige vezati sam. To vam pove in pojasni knjižica, potrebno je, da jo dobro preštudirate, predvsem pa morate parkrat opazovati izučenega knjigoveza pri njegovem delu, da vam bodo nasveti iz knjižice umiljevali. V knjižici najdete tudi nekaj slik, ki ponazorujejo razne priprave — orodje, ki so samouku neobhodno potrebne. Opisane so najprej knjigoveške potrebščine, brez katerih si ne moremo misliti tega obrta, dalje kako pripraviti knjigo za šivanje, kako jo sešijete in kako zvežete (oplatiš), kako broširaš, vežeš v polplatno, celoplatno ali usnje. To delo je samo na sebi iako zanimivo; veselje in zadovoljstvo pa bo še večje, ko boš imel knjigo, katero si sam zvezal pred seboj.



Amerika v stavki. Kakor pride skoraj pri vseh stavkah v Ameriki do prelivanja krvi, tako se dogaja tudi pri sedanji milijonski stavki tekatističnih delavcev. Zatorej je policija vedno na nogah, da pomirja množice. V te namene se oboroži s posebnimi plinskimi maskami in z bombami za soljenje.

Novi viharni dogodki se pripravljajo v Španiji. V Madridu je splošna stavka

# PODOMOVINI

## Ze čriček prepeva...

(Prim-kovo pri Litiji)

Deževni dnevi so za nami (vsaj trdno upamo) in solnce je zopet prišlo do veljave. Ljudje sedaj hito spravljati otavo in poljske pridelke. Kamor pogledaš, povsod se sučejo pridne roke, ki jih je kar premalo za toliko dela. Grozdje je dozoreva. Čriček veselo prepeva in nam obeča dobro kapljico, če le ne bo več dežja. — Pred nekaj dnevi je preminula Niklerjeva mama iz Stare Gore. Kar nenadoma se je zgrudila na dvorišču in ni več vstala. Sosedje so šli klicati domače, ker ni bilo nobenega doma, pa je niso več našli žive. Z žalujočo rodbino iskreno sočustvujemo: njej pa naj sveti večna luč.

## Novice.

(Metliški kot.)

Pa ne mislite, da pri nas nič novega ni! Ej, je novic vsake sorte, kako Metlika vodovod gradi, kako okrog Metlike ob vsakem žegnanju kaj pogori, kako Metlika svoje trgovske ljudi počasti, in še od »borcev« in še marsikaj je zanimivega in lepega. Tudi od klofut bi se kaj povedati dalo, ki bolj bole tistega, ki jih deli, kot onega, ki jo dobi. Pa to so le bolj novice, važne za ožji krog, ki se prav dosti hitro vse razvedo. Novica pa, ki naj bi šla kar po celi deželi, pa je novica o vinu v zadrugi kleti in o trifarškem žegnanju, ki je bilo zadnje nedeljo. Saj to že veste vespovsod, da ima zadruga dobro vino... pa kaj dobro, najboljši! Zakaj bi ga torej ne nastavila tudi ona na slavnem trifarškem žegnanju, ker ga ima dovolj in ker si ga ljudje tudi žele, in tako se je seveda tudi zgodilo! Pa je bilo nevoščljivcev, ki so še sedaj zeleni od jeze. Kaj vse so počeli, da bi zadrugi onemogočili to njeno namero. Pa se je dobil mož, ki je vedel, koliko je ura. Nastavil je gostilno tudi gostilničar Kambič iz Črešnjevca in točilo se je zadrugo vino — ne zeleno, kot je bila zelena »fošijav«, pač pa črna portugalka, ki je imela samo eno slabost, da je je bilo premalo, in še belo, ki ga je pa še za druge kupce nekaj ostalo. Ko je narod presodil, kakšna kapljica se toči, je vse

nagnilo okoli miz z zadruginim vinom. Naj bo to povedano v priporočilo tudi onim drugod, ki bi si hoteli dobro kapljico privoščiti, da naj se obrnejo na zadrugo klet v Metliki. Se to pristavljamo, da se na novo letino ni nič kaj zanašati, ker jo grdo uničujejo sovražniki grozdja, solnce se pa tudi kar nič noče zavzeti, da bi letošnjemu vinu rešilo čast »firndrajs-garjca« iz prejšnjega stoletja.

## Proslava Rdečega križa

(Ježica pri Ljubljani)

V okvirju proslave letošnjega tedna Rdečega križa, ki se bo slovesno obhajal od 16. do 22. septembra po vsej naši državi, se bo brala v nedeljo 16. septembra ob 9 pri sv. Juriju v Stožicah sv. maša za padle borce za našo svobodo in zedinjenje. Sv. mašo bo daroval rezervni častnik g. prof. Moder Anton. Po službi božji bo duhovščina pred spomenikom na pokopališču opravila molitve za pokojne, nakar zapoje pevski zbor nekaj primernih pesmi, nato pa bo imel spominjski govor bivši vojni kurat gosp. Bonač Franc; potem pa bodo zastopniki organizacij položili vence na spomenik. — K sv. maši odidejo organizacije, zastopniki oblasti in občinstvo v sprevodu, ki se bo formiral pred ježenskim gasilnim domom. — 16. sept. zvečer ob 8 bo v društvenem domu na Ježici akademija Rdečega križa, pri kateri bo med drugim govoril podpredsednik ban. Rd. križa prosv. inspektor v p. g. Josip Wester. — Občinski odbor RK na Ježici vabi vse občane, da se v polnem številu udeležijo tako dopoldanske prireditve v Stožicah kakor tudi večerne akademije.

## Razne novice.

(Sv. Jurij pod Kumom.)

Letina ne bo tako imenitna, kakor nam jo je obetala lepa pomlad. Največ nam je pokvarilo deževje, ki se kar ne more ustaviti. Prvo košnjo smo še dobro spravili, z otavo pa je križ! Ni je mogoče posušiti. Ozimnega žita smo prav malo namlatili, fizol nam je uničil deloma mraz, deloma rja. Krompir nam gnije na njivi vsled neprestanega deževja. Tudi korenje in

repa slabo kažeta, ravnotako zelje. Gorje, če se nam še ajda, ki lepo raste, pokazal! Toda, z vseni temi težavami bi se še nekako pretinili, če bi imeli vsaj nekaj gotovine. Te pa nam obupno manjka. Cene našim pridelkom so sramotno nizke, poleg tega smo pa od tržišče takc oddaljeni, da ne moremo s svojim blagom nikamor. Pri živini tudi ni nobene prireje. Edino Jakob Gričar je zadnjič prodal vola za pet jurjev. Je pa tudi tehtal 940 kg. Da bi kaj več takih eksemplarov imeli v fari, pa bi bilo kmalu krize konec. — 24. avgusta smo imeli strašno neurje. Bliski in grom so se kar skupaj držali; lilo je kot iz skafa. Struga našega potoka je bila kmalu polna. Silna voda je napravila mnogo škode. Ceste in pota je voda močno poškodovala. — Na Kumu je bilo letošnje romarske dni lepo. Cerkev sv. Jošta je nanovo preslikana. Dom sv. Jošta smo precej povečali in na novo pokrili, tako da bo drugo leto že na razpolago 30 postelj za prenočišče. Največ zaslug za ta dela ima č. g. Lojze Pavlič, ki mu gre zato vsa hvala. Družba podivjancev je ubila tiste dni financarja iz Radeč. Niso bili ti zločinci domačini, ampak tujci, ki so prišli od drugod sramotiti dober sloves našega prebivalstva, katero ogorčeno obsoja taka divjastva.

## Novice.

(Prežganje pri Litiji.)

Dolgotrajno deževje je prineslo zgodnjo jesen. Kar mrzlo je že. Pa upamo, da nam bo še solnce poslalo nekaj toplih žarkov. — Pričeli smo pospravljati jezenske poljske pridelke. Mnogo pokošene otave nam je segnilo. Krompir se letos ni dobro obnesel. Več kot polovico ga je segnilo. Bogve, kako bo z ostalim v kleti. Temu je najbrž krivo dolgotrajno deževje sponjadi in sedaj. Ajda je sicer krasna, a če ne bo vedro in toplo, ne bo žgancev. — Pričeli smo z razširitvijo judskega doma. Vse hiti in pomaga pri prostovoljnem delu. Ker so fantje večinoma zaposleni pri preložitvi trebeljevskega klanca, so naša vrla dekleta prišla za krampe, lopate in samokolnico, ter pridno delajo kot mravlje. Drugi pa zopet vozijo pesek in les. Ta cerkvena dvorana bo — ko bo vse gotovo — res lepa stavba. — Pričel se je zopet šolski ponedeljek. Naši malčki so zopet naložili svoje torbice na rame. Zelo smo veseli, starši in otroci, da bo tudi nadalje ponečeval priljubljeni učitelj g. Stane Ponikvar. — Gostilno je otvorila v

Gustav Strniša:

## Zemlja rešiteljica

(Nadatičevanje.)

Zvonovi so peli, glasovi so valovili med zlatim žitom. Mencej je zakolebal za krsto. V solnce je sijal na nji zlati križ, tenčica okoli njega je vihrala, se vzpenjala in drhtela. Ali ni plul nad krstom angel smrti in nesel dušo, ki se je že poslovila od telesa? Janez je stopal omotljen in tih. Bil je pljan od bolečine in ni se mogel otrestiti čustva, da stoji sam nekje sredi valov, da mu noge klecajo, da mora vsak trenutek pasti, a vendarle ne pade in pogumno vztraja.

Kadar je dvignil glavo, je zagledal krsto, ki se je pozibavala in plavala med zelenimi njivami. Enakomerno je odmevala molitve. Ta pogreb se mu je zazdel procesija smrti, ki zmagooslavno kroži po svetu in si izbira žrtve, dokler ne pride do tebe samega in si ne izvoli tudi tebe.

Počasi se je pomikal sprevod proti pokopališču, ki je ležalo na položnem gričku med samim zelenjem. Smrt in življenje sta bila tu tako tesno stružena, kakor da bi se vidno prelivala drug v drugega in se prejalala.

Ko se je Mencej vračal s pokopališča, se je ustavil na polju. Zdelo se mu je, da se duh Milene še ni poslovil od njega, da še vedno čuje lahko šepetanje in da se še vedno poslavljata.

Počasi in zamišljen se je bližal svoji kisi. No je hotel prestopiti prag, je priletel iz veže velik suhljat berač vse raztrgan in bled, a hlapec je za njim rentočil, da bo že prebral vso nepotrebno sodrgo, ki se plazi okoli in hoče same krasti. Za dolginom je prijalaj krepki pes Hektor in se zalefal v

berača, ki je plašno pogledal Menceja in potem skočil k njemu in ga zaprosil:

»Pomagaj mi, brani me!«

Mencej se je začudil, znano so mu zadonele te besede, a vendar ni takoj spoznal berača. Zavpil je nad psom, ki se je takoj umaknil, čeprav ne rad. Renčec se je skrיל za gospodarjev hrbet in z odprtim žrelom čakal, kdaj mu slednji dovoli, da berača lahko napade in podere na tla.

Mencej se je natančneje ozrl v prihajača, ki ga je žalostno gledal, in Janez samemu sebi ni mogel verjeti. Pred njim je stal njegov nekdanji tovariš — Pručka.

Trgovec ni niti trenutek okleval, mirno je ponudil nekdanjemu svojemu tovarišu denico, mu pokazal v hišo in mu prijazno velel:

»Pojdi z menoj, da se okrepečaš! Upam, da se bo še kaj dobilo za naju!«

Nesrečnik se je žalostno nasmehnil in hlastno odšel za gospodarjem v hišo.

Hektor pa je godrnjajoč stopical za gospodarjem in nezaupljivo motril tujeja gosta, ki ga je gospodar tako prijazno sprejel.

## VI.

Mencej je odvedel Pručko v svojo sobo, kjer ga je posadil na stol, pozvonil služkinji in ji naročil, naj prinese za njegovega znanca dobro malico. Potem se je pričel ogledovati njegovo zunanost, zmaljal je z glavo in odšel v drugo sobo. Kmalu je prinesel nekaj svojega perila in dobro ohranjeno obleko. Položil je vse skupaj na stol in ukazal Pručki, naj se preobleče, da bosta že potem govorila. Odšel je iz sobe.

Ko se je čez nekaj časa vrnil, je sedel Pručka že na stolu oblečen v Mencejevo obleko, ki mu je bila sicer prekratka, vendar

je bil v nji vsaj toliko dostojen, da je lahko šel med poštene ljudi.

Janez ga je zadovoljno pogledal, pokimal in ga takoj nato vprašal:

»No, zdaj pa povej, kaj te je prignalo k meni? In pa, na tak dan si prišel, danes smo pokopali mojo Mileno.«

Pručka je pokimal, si naložil jedače in odvrnil:

»Vem, da se ti je pripetila ta nesreča, a šele danes sem zvedel za njeno smrt.«

Sklonil je glavo in pričel jesti, vmes je pa počasi pripovedoval:

»Odkar sem šel od vas, nisj ničesar več slišal o meni. Veruj mi, da je bilo boljše tako, kajti nič dobrega bi ne mogel čuti, ker sem bil prvi nepravil.«

Potem, ko sem odsedel svojo ječo, sem pričel še bolj propadati. Vedno globlje sem zataval v blato življenja. Oče mi je nekaj časa dajal še potuho, a ne dolgo. Neki dan sem mu izmaknil nekaj denarja in konec je bilo najinega prijateljstva, kajti spoznal je, da mu bom kmalu zrasel čez glavo. Zažugal mi je s policijo in me napodil.

Pričel sem iskati službo, a kdo naj me vzame? Imel sem madež, ki se ga nistem mogel kar mimogrede iznebiti. No, meni ni bilo za delo pač pa za jelo!

Ker ni kazalo drugega, sem se enkrat vtaknil še celo med komedijante. Pri njih sem se naučil pravega vagabundstva in potepanja po svetu. Nekaj časa mi je kar ugajalo, a včasih sem moral preveč trdo delati. Kamor smo se preselili, sem moral zabijati za šotarišča kole, postavljati šotore ter delati druge stvari. Da bi kdaj napredoval, o tem ni bilo govora, kajti vsi smo morali delati, tudi tisti, ki so se ponosno imenovali umetniki.

svoji hiši na Prežganju trgovka Zinka de Cecco. Ugledni hiši želimo tudi v tej obrti napredka, ter jo — kot pošteno — vsem obiskovalcem prežganjskih in sploh litijskih hribov priporočamo.

#### IZLETI.

(Smartno pri Litiji.)

Doba počitnic je minula. Za naše organizacije in učence je bila to doba izletov. Bilo jih je izredno veliko. Najprvo so šla dekleta na Poljsnik. Fantje so naredili en izlet v bližnjo okolico, kjer so pekli janca, drug izlet pa v Stično. Ministranti, ki jih je 15, so bili na Preski v času čiščenja. Dobili so čišnjevo drevo, polno zrelih čišen, tako da so se najedli in še polne nahrbtnike so nesli domov. Ljudskošolski otroci so napravili dva daljša izleta na Sv. Goro in Strugo. Več pa v bližnjo okolico. Domači dijaki so napravili prvih trindevni izlet na Zaplav, Sv. Križ, Dole, Kum, kuhali so si med potjo kar sami, vse priprave za kuhanje so namreč imeli s seboj — drugič pa so šli, okrog 20 po številu, kuhat imenitne žgance in še druge dobrote. Može so pa napravili gospodarsko potovanje čez Zaplav na Malo Loko, St. Lovrenc, St. Vid, Stično, kjer so si povsod ogledali razne gospodarske naprave. Škoda, da je bilo to na dan po strašni nevihti in nalihiv in mnogi niso mogli na pot, ker so bile vse doline poplavljene z vodo. Na vseh izletih je bilo polno zabave in od povsod so se vračali pojoč in veselih obrazov. Pa se že menijo, kam bi jo mahnilo drugo leto. Bomo videli, če bo kaj.

#### Iz zagrebške torbe.

(Zagreb.)

Pa so jih ukanili enkrat Ljubljanci Zagrebčane, drugič pa Zagrebčani Ljubljancane. Zmaja so ujeli Ljubljanci — saj veste, onega, ki ga je Belgijec Cosias pripeljal v Prekmurje. Veliko mrež so Zagrebčani nastavili, pa se jim je ta zmaj le izmuznil in Ljubljano. Pač ni bilo to Zagrebčanom prav! Pa so Ljubljanci postal predržni. Nato je prišla ona čudna zverina, morski pes ali morski volk! Toda so Ljubljanci spet napeli mreže, da bi ga odjedli Zagrebčanom. Ej, to je bila huda reč! Da bi to morsko zverino odpeljali Ljubljanci! Ni, cel Zagreb se je dvignil! In psa so pripeljali v Zagreb, Ljubljanci si pa zastoj brusijo junake meče, da ga bodo secirali. Nič ne bo iz tega. Ne damo gal! Tako so se oglasili Zagrebčani. In tako je razsodila oblast, da se zver — mrtva seveda — ne sme iz zdravstvenih razlo-

gov nikamor prevažati. Tako bo ostala v Zagrebu kot spomin slavne zmage. No pa je ta morski pes neznanosko prav prišel. Velesem bi ostal brez pravega odziva, če ne bi imeli tam razstavljenote to strašne zverine, tako pa je vse kar drlo, da bi videlo to zverino. — Sveti Rok! Sedaj šele vemo, koliko nam je ta cerkva vredna! Sedaj, ko nimamo kam k maši. Čeprav ljudje vedo, da ni službe božje, se jih vseeno nabere mnogo, da vsaj presodijo, kako in kaj in vidijo, če bo že do nedelje kaj. Delo pa počasi lo napreduje in v dveh tednih bo že cerkev zopet prosta. — »Naš dome, zavetišče za dekleta, ki iščejo službe, se je iz Beogradske ulice preselil v Bakačevce. To je ulica, po kateri se gre z Jelačićevega trga do stolne cerkve. »Naš dome« je sedaj v Bakačevi ulici št. 4. II. nadstr. Slovenska dekleta, ki pridejo iskat službe v Zagreb — naj opozorilo, da je dobro službo dobiti težko, zato naj ne hodi dekle, katero si more kako drugače pomagati — tista pa, katera pride, naj se kar v »Naš dome« zateče. Saj najti je hišo prav lahko.

#### Še enkrat.

(Reče pri Šk. Loki.)

Naša gledališka kronika ne beleži še takega navala, kakor je bil pri nedeljski predstavi narodne igre »Izpod Golice«. Prosim vse, ki so morali slabe volje oditi nazaj, da nam oprostite. Ker pa vemo, da bi jo rad še marsikdo videl, zato igro ponovimo v nedeljo 16. sept., ob 3 popoldne. Opozorjamo na točnost, zato naj vsak dvigne rezervirane vstopnice vsaj pol ure pred predstavo in pravočasno zasede svoj prostor.

#### Dobrim srečam.

(Struge.)

V Strugah na Dolenjskem se nahaja dobra pa siromašna družina, ki je bila lansko leto radi poplave hudo prizadeta, tako, da še danes nima svoje strehe, ker ne dobi podpore toliko, da bi si mogla nabaviti strešno opeko in pokriti streho, sama pa nima sredstev za nabavo opeke. Zidovje, ki je bilo postavljeno že v začetku junija, že razpada, tako je nevarnost, da družina, ki je že leto dni brez svoje strehe, za letošnje zimo še ne bo v svoji hiši, ampak mora iskati stanovanja drugod. Priporočamo jo dobrim ljudem. Kdor more kaj prispevati, naj da za to ravno pa pošteno in dobro družino. Darove sprejema uradništvo »Domoljubca« in »Slovenca«.

## RADIO

### PROGRAM RADIO LJUBLJANE

od 13. do 20. septembra 1934.

Vsak delavnik; 12.15 Plošče 12.35 Poročila 13.30 plošče. — Četrtek, 13. septembra: 18 Plošče 18.30 Pogovor a poslušalci 18.50 Plošče po željah 19.10 Ustanovitev Karadžorjeve vešče šole 19.30 Revijalni pregled 19.50 Čas, jedilni list 20 Prenos iz Belgrada 22 Čas, poročila, harmonika. — Petek, 14. sept.: Onstran Gorjanec, 18.20 Plošče 19 Primorska ura 19.20 Prodaj a lunske fronte 19.40 Plošče 19.50 Čas, jedilni list 20 Saksofon solo 21 Plošče 21.20 Ženski orkester 22 Čas, poročila 22.15 Tamburaški orkester. — Sobota, 15. septembra: 18 Plošče 18.30 Slike a narave 18.50 Radijski orkester 19.10 Lepote naše domovine 19.30 Zabavni feljtoni 19.50 Čas, jedilni list 20 Dva harmonikarja 20.45 Slovenske pesmi 21.15 Radijski orkester 22 Čas, poročila, plošče. — Nedelja, 16. septembra: Narodna na ploščah 7.45 Telovadba 8.15 Poročila 8.25 Vokalni zbori 8.55 Versko predavanje 9.15 Preno cerkvene glasbe 9.45 Venček narodnih 10 Mirno delo Rdečega križa 10.20 Sramel kvartet 11 Prenos od Sv. Janeza ob Boh. jezuru 11.15 Radijski orkester 11.40 Otroška ura 16 Igratev grozdin in vrenje mošta 16.30 Jurij Kozjak — zvočna igra 20 Naša narodna prosveta 20.30 Radijski orkester 21.20 Krentzerjeva sonata. A 22 Čas, poročila, mandolinistični kvartet. — Ponedeljek, 17. septembra: 18 Kralji in kraljice naših planin 18.20 Vesele 18.30 Radijski orkester 19.10 Predavanje 19.30 Glasba kot pedagoški problem 19.50 Čas, jedilni list 20 Zdravniška ura 20.30 Prenos opere iz Belgrada, v odmoru čas in poročila. — Torek, 18. septembra: 18 Ob 100 letnici Erjavčevega rojstva 18.20 Plošče za otroke 19.30 O rdečem križu 19.50 Čas, jedilni list 20 Predavanje 20.20 Operni duet 21 Radijski orkester, vmes čas in poročila 22 Angleške plošče. — Sreda, 19. sept.: 18 Slike a narave 18.20 Kino orglje 18.45 Komorna glasba 19.10 Ustanovitev artiljer. šole v Belgradu 19.30 Pot v Jonsko morje 19.50 Čas, jedilni list 20 Vokalni sol. koncert 20.35 Franck: Klavirski variacije 21 Radijski orkester 22 Čas, poročila, plošče.

## V vsako hišo Domoljubal

Pri teh ljudeh sem se tudi navadil pijačevanja kar ga doslej še nisem poznal. Kadar so kaj zaslužili, smo pili na žive in mrtve, a potem smo spet vlekli dalje svojo bedo in se skušali preriti skozi življenje.

Pa sem se enkrat gospodarju zameril in namlatil me je z bičem kakor mlado sčene. Razrdil sem se in še tisto noč me je zmanjkalo. Da bi se maščeval, sem odpeljal s seboj mladega konja, ki je znal različne umetnije. Cirkuški ljudje me niso naznanili, sami so me zasledovali in steer tako dobro in spretno, da so me dobili že drugi dan, ko sem konja prodal nekemu mešetarju. Vzeli so mi konja in me spravili s seboj na nek travnik, kjer so me zvečer tako pretepli, da sem obeljal bolj mrtve nego živ.

Zjutraj so me dobili usmiljeni ljudje, ki so me spravili v neko bolnišnico, kjer sem le počasi okreval in spet postal stari postopač in baraba. Ko sem prišel iz bolnišnice, mi sploh ni dišalo nobeno delo več. Preživljal sem se s tatvino in kradel sem kakor sraka, vse kar se je le dalo spečati. Imel sem dokaj sreče, kajti s policijo se nisem skoro nikoli srečal in vse moje tatvine so bile zapisane na hrbet drugih zločincev, s čimer sem bil pač zadovoljen.

Ves čas pa nisem pozabil na gospodarja in na tebe. Kadar sem se spomnil na vaju, sem zaškrtač z zobmi, kajti prepričan sem bil, da sta bila samo vidva kriva vsa moje nesreče, čeprav sem vedel, da sem kradel in po krivem prihajal in da torej nisem imel pravice, da bi še nadalje ostal v službi. Bil sem strašno zakrknjen in trmast. Tat ima pač o sebi čudno prepričanje, da ni tat, temveč poštenjak in še zahteva, da bi ga ljudje tudi kot takega cenili ter občevali z njim kakor s poštenim možakarjem, ne pa kakor z nozanesljivim človekom pred katerim ni varna nobena reč.

Iz tatu sem se razvil v pravo propalico. Našel sem tovariše, ki so bili pravi izgubljeni. Povabili so me v svojo bratovščino, ki so jo imenovali »rumeni kader«. Odzval sem se in zašel med prave človeške zveri kakršnih dotlej še nisem poznal, čeprav sem se že zdavnaj smatral za najslabšega človeka. Med seboj smo se poznali po rumenih listkih.

Če človek prepade res ni navadno sam kriv, a če pade tako globoko in postane zver brez vsake pravnoti in višjega čuvstvovanja, je tega popolnoma sam kriv in nihče drugi ne. Take ljudi bi bilo treba zapreti v poseben prostor kakor gobavce, da bi ne okužili še drugih, ki pridejo z njimi slučajno v dotik.

Zalostno in strahotno je bilo tisto življenje nas moških, a o ženskah je gnusno govoriti, čeprav je vse sama gola resnica. Dobro, da ni bilo mnogo tistih izgubljenk. Moški so jim nosili žganje in kdor je imel rumeni listek... Pfu! Bila je prava Sodoma in Gomora, o katerih mora človek govoriti le, da svari pred njima druge, a sicer je najboljšje molčati!

Bivali smo po barakah, po zapuščenih predmestnih kolibah, včasih smo prenočevali na skodnju, a zjutraj smo kmetu v zahvalo spustili na streho rdečega petelina.

Kradli smo sploh vse kar smo dobili. Kar nismo mogli odnesti, smo radi poškodovali, samo, da smo zadostili svojevemu skvarjenemu satanskemu nagonu, ki se je tako divje razpasel v naši gnili notranjosti.

Ko smo enkrat ponuči hoteli izropati neko siaro hišo, smo se sestali v predmestni kremi, kjer smo popivali in se pripravljali na nočni napad. Prišli so orožniki in nas zajeli. Nekdo izmed naše družbe nas je izdal.

In potem se je vršila dolga razprava. Počasi so prišli na dan vsi moji grehi, tudi

stari, na katere sem že popolnoma pozabl. Vse sem priznal. Ne vem ali sem še kdaj svojih dejanj ali ne, toda navlečen sem bil vsega, čeprav še tako mlad, saj sem bil šele okoli trideset let star.

In potem sem bil obsojen. Dobil sem štiri leta ječe. Ko sem jo prestal, me je zaneslo v te kraje in zdaj sem tukaj.

Mencej je sedel pri mizi in mirno strmél vanj. Kakor prubujen in zamišljenosti, je vprašal Pručko:

»Ali si ubijal?«

»Ne, ne, človeka še nisem ubil, hval Bogu! Uboja nimam na vesti in to mi je veliko tolažbo. Menda je to moja edina rešilna bilka, ki se je oprjemam, da bi se rešil in spet ne padel nazaj. A ne vem, če bodo moji sklepi trdni? Kako naj si pomagam, če ne spet s krajo, nihče mi ne da dela ne jela.«

Spet je utihnil in se ozrl v Janeza, ki je zdaj molčal in strme skozi okno proti pokopališču. Trenutno je pozabil na človeka, ki je sedel zraven njega in na vse okoli sebe. Njegov duh je spet poletel na pokopališče k Mileni, ki je sanjala pod zeleno rušo svoj smrtni sen.

Pručka je menda ta molk napak amel. Še enkrat se je ozrl v Menceja, znakašljaj in se dvignil ter trpkó dejal:

»Menda sem ti dovolj povedal? Ti me pač sam nečeš vreči skozi vrata in čakati, da bom sam šel. Vem, res nisem vreden, da sedim tukaj. Čudna je usoda, ki me je vrkla semkaj. Sicer je pa bolje, da molčim in ne pripovedujem dalje, saj imaš menda že dovolj.«

Mencej se je vzdramil, pogledal Pručko pomilovalno in zamahnil z roko:

»Povej vse do konca!«

»Do konca?« je odjeknilo iz vagabunda, ki se je spet apustil na stol tako trdo, da je zakrupal. Nekam plašno je Pručka pogledal



## Katoliška akcija drugod

Katoliška akcija vrši svoje delo — akcija pomenja isto kot delo — v podrobnosti po raznih državah na razne načine. Cilj je povod isti, ki ga je določil papež Pij XI., način in sredstva pa so različna. O Katoliški akciji na Francoskem je podal jasno sliko poletni občni zbor francoske narodne katoliške zveze, v kateri so združena vsa društva Katoliške akcije. Pariški nadškof kardinal Verdier je v cerkvenem govoru v baziliki presv. Srca Jezusovega poudaril, da so h Katoliški akciji poklicani vsi, ki so dobre volje. Predsednik francoske narodne katoliške zveze general Castelnau je podal poročilo o njenem delovanju v preteklem letu. Naglasil je kot eno najvažnejših nalog, ki jih morajo vršiti katoličani, obrambo katoliške šole. Francoskim verskim šolam preti velika nevarnost, ako pride v parlamentu zakon o edinstveni obvezni šoli — proticerkveni in protibožni — šoli. Framasonstvo je glavni agitator za tako šolo ter se s tem izkazuje za smrtnega sovražnika katolicizma. Katoliška akcija mora upreti vse sile proti temu glavnemu sovražniku. Šolsko vprašanje, tako je poudaril katoliški senator Saint Maur, opominja katoličane na važnost politike. Ako jo bodo katoličani zanemarjali, bodo iz volitev izšli poslanci, ki bodo delali proticerkveno šolsko, kulturno in socialno politiko.

V Angliji se je izvršila reorganizacija Katoliške akcije. Angleški škofje so pod vodstvom kardinala Bournea izdali pastirsko pismo, v katerem pobijajo kriva mnenja, ki jih nasprotniki širijo o Katoliški akciji, češ, da se pod njeno krinko skriva politika. V resnici pa je ta akcija mirovnega in duhovnega značaja. Vodili jo morajo duhovniki, v največjem delu pa je odvisna od svetnjakov. Ka-

toliška akcija hoče vse dosedanje delo angleških katoličanov, ki je bilo razdeljeno, zediniti pod skupnim vodstvom ter posamezne akcije spraviti v sklad. Vršila bo apostolsko delo s širjenjem krščanskega tiska, z dobrimi predavanji, zlasti potom radija; branila bo interese katoliške šole, pobijala razširjanje nemoralnosti (nepoštenosti), trudila se bo, da se bo katoliški glas slišal na javnih sestankih in političnih shodih.

V Italiji je treba zabeležiti sestanek tretjerednikov sv. Frančiška, ki se je vršil v Modeni. Navzoč je bil tudi gvastalski škof Zaffrani. Glavni predmet razprave je bilo vprašanje razmerja 3. reda do Katoliške akcije. Ti dve apostolski društvi, tako se je poudarilo, se ne izključujeta, marveč se vzajemno podpirata. Katoliška akcija ne dela 3. reda odvečnega in nepotrebne, ker ona nima njegovih duhovnih sredstev za notranje duhovno izpolnjevanje. Tretji red ima za svojo svrhu tudi zunanje apostolstvo kakor Katoliška akcija. Vendar pa tretjeredniki ne smejo reči, da jim 3. red daje vse ter da jim je Katoliška akcija nepotrebna. Iz 3. reda naj prihajajo dobro vzgojeni apostoli Katoliške akcije. Pomoč mora biti medsebojna. Tretjeredniki se ne smejo odtegniti delu v društvi Katoliške akcije, marveč morajo v njih sodelovati z istim navdušenjem ko v 3. redu. Gvastalski škof je v svoji pridigi v modenski katedrali primerjal 3. red in Katoliško akcijo dvema vojskama, ki delujeta v vinogradu Gospodovem.

**Zareča energija.** Največji vir energije, ki ga poznamo, predstavlja sončno zarenje. Pravzaprav se zdaj ne vemo, kolikšna je množina te moči. V splošnem bi v enem letu otajala 35 metrov debelo ledno plast.

Mencej se je zganil, njegove oči so se ostro zapile v Pručko, ki je nekam negotovo znižal glas in skoro tiho pripomnil kakor sam zase:

«Nekdaj sem tudi jaz ljubil, a manjkalo mi je moči in volje, pa pravega poštenja nisem poznal v življenju. Mnogo je bila kriva napačna vzgoja mojega očeta, ki je moje mater spravil prezgodaj v grob s svojim hotljivim življenjem. Pri njem nisem nikoli videl nič dobrega, vdal se je raznim mamilom in bil je znan pohotnež, ki se je norčeval iz vsega plemenitega in idealnega.

In veš, koga sem ljubil? Mileno! Nihče ni tega nikoli zvedel. Rad sem jo imel, tako mlad sem bil, komaj osemnajstleten. Ljubil sem tisto milino in dobroto, tisto njeno nedolžno, nepokvarjeno dušo, saj sem vedel, da sem bil sam pokvarjen in zloben, zavedal sem se, da nisem bil vreden niti njenega pogleda. A tedaj bi se še lahko vse izpremenil in poboljšal, kajti še sem bil človek, ki pozna lepoto in čar čiste in poštene duše, saj sem bil še na pol otrok in lahko bi me še kdo dvignil, nikogar ni bilo. Bil sem največ sam kriv, kajti gospodar bi bil morda nastopal drugače, pa sem mu kradel in ga go-ljufal, kjer sem ga le mogel.

In zvedel sem, da je Milena umrla. Pre-kesno sem zvedel, že sem se bližal tej vasi, ko je zvonilo na pokopališču, kjer so jo grobarji spuščali v grob.

In tedaj sem menda prvič v življenju jokal nad svojim izgubljenim in žalostnim življenjem. Prvič sem čutil vso svojo bedo tako živo, kakor še nikoli ne. In prvič sem se zagabil samemu sebi zavoljo vsega slabega, kar sem zakrivil.

Vendar ni bilo niti to kesanje pravo in resnično, kajti ti se mi nisi smilil. Vedel sem, da ti je krvavelo srce in ti še krvavi,

## Morda ne veš,

da je vrtnica največja ljubljenska vrtnarjev. Da-nes jih imajo na svetu 4000 različnih vrst.

da so v angleški grofiji Lancashire nekoč splošno hodili v cokljah od župana, do zadnje dekle, danes jih imajo samo še za vrtnarska dela in pri pranju,

da je v 75 največjih londonskih poštih uradih v enem samem mesecu odnešenih 1200 držal in 7500 jeklenih peres,

da je v vasi Bucks na Angleškem, ki šteje samo dve hiši in 12 prebivalcev, bila letos po 91 letih prikrat poroka,

da je v Pragi nekdo iznašel napravo, ki se vdelava v avtomobil na skriteh mestu. Kakor hitro sede na avto nepoklicana oseba, ki ga hoče ukrasti, prične avto cviliti,

da so Londončani veliki prijatelji mesa. Lan-sko leto na dan 18. decembra so ga pripeljali na trg nad 4000 ton, t. j. štiristo vagonov po deset ton, ali štiri milijone kilogramov,

da v Ameriki učijo vojake rekrute s pomočjo mikrofonov in zvočnikov,

da v sloveči kaznilnici Sing Sing v Ameriki do-bivajo kaznjenci tudi sladoled in pomaranče,

da imajo na Angleškem 3000 izprašanih zrač-nih pilotov in 250 letališč,

da izdelujejo prašek ali puder, s katerim si »dame« potresaajo obraze v nič manj kot v 50 raz-ličnih barvah,

da v ameriškem filmskem mestu Hollywood imajo vsega, samo pristnih visokih odlikovanj, ki jih rabijo za filmske prizore, nimajo. Zato ponujajo n. pr. za najvišje angleško odlikovanje tako zvani Viktorija križec 50 dolarjev onemu, ki ga posodi za entedensko uporabo.

da je bilo lansko leto v angleških rudnikih 47 smrtnih slučajev, povzročenih po neprevidnih ru-darjih, ki so v rovih kadili, kar je najstrožje prepo-vedano,

da na Angleškem ženske kupijo vsak dan 5000 kosov takozvanega lipstika, s katerim si packajo ustnice,

da bodo na novem parniku Cunard linije, ki ga zdaj gradijo, vsak dan potrebovali 18.000 porcij raznih jedi,

da v londonskih bolnišnicah porabijo na leto okroglo 5 milijonov galonov mleka. Gabon je neka-ko štiri litre, torej okrog 20 milijonov litrov,

da metodistični duhovnik pri obredno poroke ženski ne izpogovori besede »pokorna«.

vedel sem, da se vse v tebi trga in da strmiš polblazen v strahotni obraz smrti, a nisem čutil za te in ni mi bilo dovolj, da te je usoda tako strašno kaznovala, hotel sem ti odnesti še otroka in te oropati tvojeja edi-nega bogastva, ki ti je od nje ostalo.

Prišel sem v hišo in nemoteno sem do-segel prva nadstropje, kjer sem našel tvoje dete. Nihče me dotlej ni videl. Nagnil sem se nad otrokom in se preplašen umaknil. Ta mali neznanji črviček je tako podoben svoji materi, da sem se kar stresel in zbežal iz sobe, kajti misel na Mileno mi je hipoma spodbila moj naklep. Šele zdaj sem se spom-nil, kaj bi s tem prestopkom napravil nje-nemu otroku, ki je nedolžen. In potem sem se zazdel samemu sebi gnusni gobaveč, ki sovraži ljudi zato, ker so zdravi, čeprav niso krivi njegove boleznii.

Stekel sem po stopnicah in nič nisem pazil, da bi me kdo ne videl. V veži sem srečal hlapca, ki me je nahrulil in vrgel čez prag. Potem se je zaletel vame pes, nakar si ti prišel in ga odpodil ter me povabil semkaj, kjer sem pred četrt ure stal sam, pripravljen na otrokov rop.

Pručka vzdihne in se zazre v Menceja, ki nič ne govori.

»Zdaj je menda mera polna? Dovolj je kajne in lahko grem. Tega ti nisem name-raval povedati, upal sem, da se me usmilíš in mi malo pomoreš za prvo silo. Pa naj mi bo to za skromno pokoro! Odpusti mi! Veruj mi, da mi je zdaj žal! Vem, da se na-jina poia ne bodo več križala. Sovraštvo je izplahnelo, ko si me sprejel tako toplo in prijateljsko, vesel sem, da imam še nekaj dobrega v sebi, čeprav je tisto čuvstvo sla-botno.«

(Dalje sledi)

# RDEČA NEVARNOST

(Nadaljevanje.)

Izjavil je, da so možni v tem okviru najrazličnejši kompromisi na vse strani. Nep je našel industrijo v že opisanem obupnem stanju. Le nekaj male industrije je bilo še v zasebni upravi in ta je odna kolikortoliko obratovala, večina, zlasti težke, je bila v nesposobni državni upravi, kjer je nevzdržno propadala, a precejšen del je bil le socializiran in prepuščen v upravo krajevnim oblastem. Zlasti ta je bila pa v popolnem razsulu in je večina tovarov sploh stala. V njej je bila še konec l. 1921. ohranjena meza v blagu, ki je pa delavci tudi niso dobivali redno in v zadostni množini, zato so v masah zapuščali tovarne. Spomladi l. 1921. je manjkalo v vseh ruskih tovarnah skoro 1.300.000 delavcev.

Da preseka te nevzdržne razmere, je dala vlada po uvedbi Nepa večino male in srednje industrije enostavno v zasebni zakup, v svoji upravi je pa obdržala le še največja podjetja, a še njih upravo je popolnoma preuredila. Izvedena je bila dalekosežna decentralizacija. Meseca avgusta leta 1921. so bili preurejeni trusti in vanje zajete vse državne tovarne. Na čelo trustov so bili postavljeni zasebni podjetniki in strokovnjaki z obširnimi pooblastili. Od vrhovnega gospodarskega sveta so bili odvisni le glede prodaje proizvodov, od finančnega komisarijata pa glede financiranja, sicer so bili pa popolnoma samostojni in naj bi se vodili zgolj po zasebno kapitalističnih načelih rentabilnosti. Tako so v tej industriji s komunizmom kratko malo pomedli in uvedli tako zvani »državni kapitalizem«, ki naj bi obnovil uničeno gospodarstvo.

Mnogo so se trudili za to, da bi pridobili tudi inozemski kapital za nove investicije v Rusiji. Lenin se je od nekdanj navduševal zlasti za elektrifikacijo in bili so pripravljene izdati inozemcem dalekosežne koncesije, da bi jo izvedli. Popolnoma so bile namreč propadle še obstoječe ruske elektrarne, katerih proizvodnja je l. 1920. in 1921. znašala le 3% predvojne ruske električne sile. Toda boljševiki so uživali premalo zaupanja v inozemstvu, da bi pridobili njegov kapital, zato je ostal ves njihov trud za enkrat še brezuspešen.

Ni jim tedaj preostajalo drugega, kot postaviti se na lastne noge. Pospešili so zgoraj navedeno organizacijo industrije tako, da je bilo že v začetku l. 1923. registriranih pri vrhovnem gospodarskem svetu 430 trustov z 1 milijonom delavcev v 4144 podjetjih. Da bi prinesli v gospodarsko proizvodnjo zopet red, so zajeli v truste le ona podjetja, ki so se jih upali postaviti zopet na noge, druga so pa oddali v zasebni zakup ali jih pa kratkomalo zaprli. V posamezne truste so združili vsa podjetja, katerih proizvodnja je bila v medsebojni zvezi ali se je pa dopolnjevala. Da bi jih povežali v še večje gospodarske enote in dosegli s tem uspešnejšo proizvodnjo, so najvažnejše truste združili v sindikate. V začetku l. 1923. je bilo tako v 18 sindikatih 176 trustov s 1791 tovarnami in nad pol milijona delavci. Tako so se iz dotodanje obupne zmede porajali polagoma začetki tako zvanega »načrtnega gospodarstva«, kar je navdajalo boljševike z velikim pogumom in upi. Res je, da ta organizacija ni bila popolnoma brezuspešna in proizvodnja v najvažnejših sindikaliziranih podjetjih (premog, nafta, rude ter kovinska, tekstilna, električna, kemična in usnjarska industrija) je n. pr. narasčala takole:

Leto	Proizvod v milijonih zlatih rubljev	V % predvojne produkcije
1913	2554	
1920	288	10%
1921	407	16%
1922	501	20%

Toda ti skromni uspehi so pokazali, da se tudi nova organizacija ni obnesla tako, kakor so pričakovali. Promogovniki so dajali le nezadostno količino premoga in še tega skoro uničeni promet ni mogel prevoziti, zato so ostajala podjetja po cele tedne in mesece brez pogonskih sredstev. Za silo je delala le tekstilna industrija, dočim sta se pa nahajali kovinska in električna v pravi katastrofi, a tudi velikemu delu druge se ni godilo dosti bolje. To stanje je še poslabšalo pomanjkanje obratnega kapitala. Tovarne so morale prodajati daleč pod svojo lastno proizvodno ceno, a zato niso mogle nakupovati novih sirovin. Teh je tudi silno primanjkovalo in l. 1922. je n. pr. tekstilna industrija podelala 21.000 ton volne, na novo jo pa dobavila le 11.000 ton. Trusti so potrebovali silnih kapitalov od države, a ta jih ni imela, temveč so morali v obliki davkov še njej odrajtovati 17,5% svoje proizvodnje. Glede na to so izbruhnili kmalu tudi spori med trusti in finančnim komisarijatom. Vse je zabavljalo in sovjeti so skušali napake popravljati, toda padali so v še večje. Osebnost vodstvo podjetij in trustov se je umikalo vnovič okornemu ter nesposobnemu birokratizmu. Vezi trustov so dušile še tista podjetja, ki bi sicer uspevala. Če je namreč kako podjetje slučajno dobro delalo, so ga kmalu izsesala druga v trustu ter tako ubijala vsako dobro voljo teh, ogromna večina vseh je pa čutila truste le kot škodljivo breme ter jim je zato povsod škodoželjno nagajala. Tako se tudi ta nova organizacija birokratičnih trustov in sindikatov ni obnesla. Proizvodnja se je sicer nekoliko povečevala, a nobenega upanja ni bilo, da bi dosegla kolikor toliko zadovoljivo stopnjo.

Prav nič se pa ni izboljšalo kroženje blaga. Na eni strani je bila državna trgovska organizacija nesposobna vršiti pravočasno izmenjavo blaga (k temu je mnogo pripomoglo tudi obupno stanje prometa), na drugi strani so pa ogromni proizvodni stroški industrije ter razvrednotenja rublja ceno industrijskih izdelkov tako dvignili, da so bili povprečnemu državljanu nedosegljivi. Kriza je vnovič narasčala, grozil je nov polom in l. 1923. so bili boljševiki zopet prisiljeni izvesti dalekosežne presovne. Na X. strankarskem kongresu so sprejeli celo vrsto novih smernic, ki so jih skušali potem tudi izvesti. Najvažnejše so bile:

1. zrahljati premočno povezanost podjetij v truste in sindikate ter oddati čimveč nadaljnjih nerentabilnih podjetij v zasebni zakup;
2. poživiti tržni promet blaga, zlasti potom konsumnih zadrug;
3. čim bolj zblížati mestno industrijo s kmetijskim trgov;
4. dovoliti sindikatom, da tudi sami vrše veleprodajo svojih izdelkov.

Toda tudi te odredbe niso ničesar zalegle. Proizvajalni stroški so vedno bolj nadkriljevali vrednost proizvodov, s čemur je izgubljala industrija sploh ves z misel, ker je po preprostih trgovskih računih požirala najprej svoje izdelke, nato pa še samo sebe. S tem so seveda silno narasčale cene, ki jih nista zmogla ne kmet in ne delavec. Dočim je plačal n. pr. kmet l. 1914. za en plug 100 kg pšenice (6 rubljev), je moral dati l. 1923. za en plug 393 kg pšenice (10,8 rublja). Živo življenje je na vsak korak dokazovalo, da vise vsa gospodarska modrovanja marksističnih evangelistov v zraku, ker se razvijajo čisto drugače, nego so si ga oni zamišljali. Tako je bila tudi posledica socializacije ruske industrije ta, da je moral kmet začeti vnovič doma izdelovati tiste potrebščine, ki bi mu jih morala za nizko ceno dobavljati industrija.

**Kupujte pri tvrdkah,  
ki oglašajo v  
„DOMOLJUBU!“**

## RAZNO

**Ameriški gospodarski svet** je silno vznemirjen radi splošne stavke blagovnega delavstva. Bajse se delavci oborožujejo s puškami in strojnicami in nameravajo s silo osvojiti tvornice. Pa tudi lastniki fabrik so začeli organizirati posebne obrambne čete.

**Velika stavka v Ameriki** ni popolna in stavka le del stalno združenega delavstva. V velikem številu pa se pripravljajo na delo brezposelni. Zaradi tega je prišlo med njimi in stavkojočimi že do krvavih spopadov.

**Bivši dunajski župan Seitz**, ki so ga izpustili iz zapora, da se zdravi v zasebni bolnišnici, je zaprosil vlado, da ga zopet zapre, ker ne more več plačevati stroškov za zdravljenje. Rdeči vodilni sodrugi so pri begu iz Avstrije pustili preostalim premalo denarnih sredstev.

**Dunajski podžupan dr. Winter** je objavil na avstrijsko vlado odprto pismo, v katerem ostro zahteva, da se vlada spozna z delavstvom, zlasti s starimi socialno demokratičnimi voditelji.

**Delavski nemiri v Italiji.** V Milanu je prišlo med delavstvom, ki je hotelo ugovarjati znižanju plač, in policijo ter orožništvom do krvavih spopadov. Policija je streljala na delavce ter je bilo več delavcev ubitih, mnogo pa ranjenih. Tudi iz drugih italijanskih mest poročajo o podobnih nemirih.

**Čudne reči Narodne socialiste** obešajo in zapirajo tudi v Avstriji zaradi zadnjega upora in umora kanclerja dr. Dollfusa. Nemeč v rajhu mora biti narodni socialist, če ni, ga zapro. Nemeč v Avstriji ne sme biti narodni socialist, sicer je zaprt. Teško je Nemeč. Diktature so res čudne in različne, pa vendar druga drugi podobne in silno krhke in kratkotrajne.

**Pol milijona ovc bodo zaklali** Iz republike Čile poročajo ameriški listi, da se kmetje pripravljajo na to, da pokoljejo velik del svojih čred samo zato, da vzdržijo ceno svojim ovcam. Po konferenci v Ottawi je Anglija prišla kupovati volno predvsem iz svojih kolonij in dominjonov, to je iz Kanade, Južne Afrike in Avstralije. Tako je Južna Amerika izgubila svojega glavnega kupca. V Braziliji so si pomagali do visokih cen kave s tem, da so kavo zažgali, ali pometali v morje. Prav tako so Američani z istim namenom pričeli sežigati bombaž. Zdaj naj bi torej še ovce postale žrtve človeških zablod. Milijoni delovnega ljudstva pa trpe glad!

B—ski:

## Ob dvajsetletnici svetovne morije

(Nadaljevanje)

4.

### Ognjeni krst.

Kmalu popoldne dne 28. avgusta 1914 je prišlo povelje, da odrinemo na bojno polje. Odpeljali pa smo se z lvovskega kolodvora šele ob 3. Za pravilna imena železnih postaj ne jamčim, vendar bo najbrže točno, da smo se ustavili najprej pri Vinikih. Tu nas je iz zraka pozdravil, hvala Bogu, samo z ropanjem, aeroplan. Tesno nam je bilo pri srcu. Zlasti sta se mi zdela potra tovarisa Skala in Jaklič, ki se mu še nad vse ljube »lajlice« si ljubilo več držati v ustih. Pravijo, da je kadilec pri kraju, če se mu tobak upre. Tudi nas France je tedaj pač bolj mislil na smrt in mu gotovo še na misel ni prišlo, da bo pozneje enkrat kot delni vojni invalid in glavni založnik »dišeče travice« za Radovljico in okolice, še vedno imel opravka z tobakom in tobakarji, pa tudi s svojo ljubljeno »lajlico«.

Nas vlak je brzel dalje po neznani nam zemlji. Ob gričih, bližnjih in daljnih, korakajo razne vrste avstrijske armade, da zavzamejo določena mesta. Ob cesti žamejo avstrijski vojniki nakaj ujetih Rusov kot mesar vole s sejas. Neumiljeno pada bit po ubogi ruski pari, ki mlo, a zaman prosimo usmiljenja. Najbrže so ujetnike pred našimi očmi topli tudi zato, da nas zastrašijo z »ujetniškimi dobrotami«.

Ko se je zmračilo, smo izstopili na postaji Čížikov. Puške smo napolnili s patroni in nasadili bajonete. Odločili so, da ima cela I. »marškompanija« stražna službo. Tornistra mi je kaj kmalu očutila ramo, zato je bil večurni »marš« tistega večera vsaj zame pravi križev pot. In še to bi rad povedal: Še prej na postaji pri basanju puške so tovarise okrog mene opazili, da sem v vojaških zadevah neznanako neroden. Neprestano so se umikali in se očitno bali, da bo kdo izmed njih že ob srečanju oziroma korakanju z menoj postal invalid ali pa morda celo dušo izdihnil. Mnogo bridkih sem radi tega preslital tisti večer zlasti od nekega Belokranjca, ki je bil po svojem res hudobnemu jeziku gotovo zelo daleč od globoke srčne kulture, ki je lastna dobrim belim rojakom.

Na nočnem pohodu smo srečavali begunce, ranjence, trenske vozove, pa tudi našo artiljerijo, ki je zavzemala določena mesta. Okrog 11 ponoči smo se ustavili na nekem gričku, menda blizu vasi Kulikov in polegli. Ne vem, če je kdo zatislil oči, zakaj nisimo bili brez skrbi in zelo je bilo hladno. Okrog 4 zjutraj smo dobili vsak nekoliko tople kave in nato odkorakali dalje.

Pri II. »stvarmu« I. »kompanije« je bilo od 12 mož kar 5 učiteljev. In sicer sledeči: Jaklič, Skala, Sadar, Kovač in moja malenkost.

Najprej smo se pomikali nekoliko navkreber, pustili za seboj par izpraznjenih hiš, zato pa smo hiteli po dolini dalje in dalje, bliže in bliže grmenju topov. Popoldne se nam je zdelo, da smo že kar priče artiljerijskega dvoboja. Ustavili smo se ob vzočju manjšega griča z namenom, da povijemo skromno, vendar vsaj toplo južino. Pa glej! Nenadoma zaropote v zraku aeroplan, obkroži naš položaj in zopet izgine. Tedaj je prišel ukaz, naj nemudoma zapustimo vzočje in se umaknemo v smrekov gozd na vrh kakih 70 m visokega hribečka. Ktoli z južino so ostali spodaj.

Kmalu se je pokazalo, kako prav smo storili, da smo se umaknili. Ni trajalo dolgo, ko so Rusi, gotovo opozorjeni po aeroplanu, neumiljeno začeli sipati iz topov ogenj in žveplo prav tja, kjer smo se bili kake pol ure prej umaknili. Rusi so teren v Galiciji mnogo bolje poznali, kakor naši poveljniki, tudi aktivni. Ta velika napaka se je zlasti začelom vojne ne enkrat kruto maščevala nad avstrijsko armado.

Ko se je nekoliko zmračilo, sta po dva in dva moza za več skupaj šla v dolino po menažo. To, morda preveč prijeto pa tudi ne varno pot sem moral napraviti tudi jaz in sicer skupaj s tovarisem Antonom Skalo. Srečno sta se vrnila, čeprav so uderjali topovski streli daleč in blizu naju v zemljo. Tam v dolini so zagorele hiše. Ugledale so jih ruske granate, da nam še bolj oteže stališče in pokazuje grozoto prvega večera na bojišču.

Sedli smo okrog visoke, goste smreke in z začudenimi očmi smo gledali vse to. In v tem razpoloženju smo zauživali skromno kosilce, ki nam

je bilo obenem večerja. »Ersacrezervist« Keber mi je ta večer omenil, da je med grmenjem topov dopolnil ravno 33 let. Leta Kristusove smrti Kako bujno deluje ob tej številki človeška domisljija!

Ze prvi večer ni bil brez žrtev: v bližnjem gozdu je — kakor sem pozneje zvedel — oblezal mrtev major Hrašovec, poveljnik prvega »maršbataljona«. Nisem bil priča njegove smrti, niti ga nisem videl ne prej ne pozneje, razen pri oficirskem obedu v kolodvorski restavraciji v Budimpešti, ko sem si žel kupit časopis.

Deloma med drevesi, deloma po planem smo tisti večer v vrsti drug za drugim šli dalje po kozjih stezicah. Naenkrat se spotaknem ob korenino in si pošteno izvijem nogo. Nadporočnik me potrošta: »Šli bomo potasi dalje.« Jaz sem pa le trpel in še precej.

Ponoči so nas začeli razvrščati ob obronkih nekega gričevja. Moja I. »marškompanija« se je skoro neslišno pomikala mimo vodnjaka. Zeja je bila huda in mnogi so pili. Bil sem pri zadnjih. Leže skram vodo. Niti cele minute ne zamudim in že se moj oddelek toliko oddalji, da ne vem za njim.

Nekaj sto metrov pred nami so bili v okopih Rusi. Tudi ponoči je zelo pogosto zvižnila krogla od okopov do okopov v obeh smereh. Celotno strojna puška, ki je v mirnem času nikdar nisem videl, niti slišal, se manj pa kaj več spoznal to nevarno orožje, je tisti večer napravila nekaj »poskusov«, pa menda bolj za strah in zmedo kot za res. Pa bodi tako ali tako, res je, da kdor se na bojišču ni bil zakopal v zemljo, je bil tudi ponoči v večni nevarnosti, da bo ranjen ali celo ubit. V bližini je bilo mnogo vojaštva v okopih, neredki so pa strelske jarke šele kopali. Jaz pa sem se zgubil. Nekatere moram javiti, sem si mislil. Stopim k bližnjemu jarku in že zavpijejo v nemščini: »Stoj, kdo tu?«

Ko sem vso zadevo pojasnil, mi reče navzoči poročnik, naj ostanem do jutra pri njegovi četi. Bili so sami avstrijski Nemci. Odločil je mene in še dva druga, naj gremo kakih dvajset korakov pred strelske jarke, ležemo na tla z napetimi puškami in pazimo, če kaj pride. Rečeno, storjeno. Komaj položimo svoja telesa na določeno mesto, začno od desne strani močno streljati proti nam. Prav mimo glave so brentale krogle. Poročnik začne vpiti: »Naše čete, naše čete!« Streljanje poneha. Pozneje sem zvedel, da je na dotičnem desnem obronku zavzela prostor II. »kompanija« našega »maršbataljona«. Mislija je, da strelja na Ruse, pa je na nas. Poročnik je svede vseh tri poklical v strelski jarek, ker je bilo naše življenje pri takih razmerah res nekoliko prelahkomišljeno tveganje.

Zdaj so pa pričele druge težave. Vzlic odredbi poročnika, me nihče ni hotel sprejeti v izkopani jarek, zato sem šel ob okopih dalje, da poiščem svoje tovarise. V prvih jutranjih urah, ko se še ni daniilo, pridem do strelskega jarka spodnjestajerskih Nemcev, ki jih je vodil neki kadet. Ko se mu javim, dovoli, da vstopim v jarek. Odložim puško in tornistro in se spustim med nje. Takih zajcev še nisem videl! Sam jok in stoki! »Kaj bo jutri, kaj bo jutri,« drugače nisi šul. Mene so gledali zelo po strani in so me porivali v jarku semtertja. Povod sem jim bil na poti. Prosil sem jih, naj potrpijo in jim zabičeval, da sem zunanaj jarka v nevarnosti za življenje. Nič ni pomagalo. Ker me niso mogli drugače iztisniti iz svoje sredine, so mi začeli nalašč s pelami stopali na nogo, da sem slednjiji precej slabe volje in poln obupa zapustil jarek in ležel zunanaj njega, pa naj pride, kar hoče.

Ko se nekoliko zdani, vzamem puško in tornistro in hajdi ob strelskih jarkih dalje, še dancs se čudim, da sem šel. Pa kaj sem hotel drugega! Kmalu zagledam dva aktivna fanta 17. polpolka. Prosim ju, naj me sprejmeta k sebi v zavetje, kar sta rada storila. Z združenimi močmi smo dopolnili in uredili strelski jarek, kolikor smo pač mogli.

Dne 30. avgusta 1914 nekako ob 6 zjutraj se je začel artiljerijski dvovoj. Ruski topovi so ostro napadali, tudi avstrijski so pridno odgovarjali, vse preko naših glav. Dvovoj je trajal ves dan in ne vem s kakšnim uspehom. Čež dan je parkirani nad nami brental aeroplan, za katerega menda ni nihče vedel, od katere strani je priplaval. Proti večeru je nastal mir. Zraven mene se je stislil v jarek še neki kadet. Pogovarjali smo se in dremali, zakaj spati se ni dalo. »Komanda« je za nas slabsto akribela. Tudi zvečer se ni nihče spomnil ali pa nihče upal, da bi nam prinesel v jarek vsaj skodelico kake tople jedi. Zelo nas je mučila žeja, a vode nikjer. (Dalje prih.)

Ne bo treba povečati žitnice tistemu, ki pregesto seje.



## OBA,

mož in žena sta zadovoljna, ker sta si nakupila vae potrebno manufakturno blago poceni v Trgovskem domu — Stermecki, kafiiri Vem brezplačno pošlje na ogled svojo izbrano kolekcijo platna, gradla, celirja, sukna, kamgarna, volne, svile, klota, poplina, kretona, tiskovine in drugega manufakturnega blaga.

TRGOVSKI · DOM  
**Stermecki**  
TRGARJA · PERLA · BI · OBLEK

Celje št. 19

Veliki ilustrirani cenik in vzorci zastoj!

## NAZNANILA

u Iselencem-isletnikom iz Holandije, Belgije in Nemčije! Direkcija državnih železnic je sporočila, da je odobrena 50% znižana vozniša za izletnike iz Holandije, Belgije in Nemčije. Ker so ti izletniki pleščali ob prihodu na jugoslovanskih železnicah celo voznišo, bodo ob povratku dobili brezplačne vozovnice. Te vozovnice bo izstavila direkcija državnih železnic ter potrebuje zato točne naslove onih izletnikov, ki se bodo vračali dne 17. septembra nazaj v navedene dežele. Vsi pričeletni izletniki naj sporoče svoje ime, bivališče in železniško postajo, kjer bodo vstopili, takoj, najkasneje pa do 18. 4. m. zjutraj, ustno ali pisмено izseljeništkemu nadzorniku v Ljubljani.

n Knečka dekleta, ki se žele izpopolniti v kuhanju, v serviranju, gospodinjstvu, šivanju in pri krojevanju in v drugih zanje koristnih predmetih, naj se priklasio do 1. okt. t. l. za tromeščni gospodinjski tečaj — na dr. Krekovi gospodinjški šoli v Šiški pri Ljubljani. Tečaj bo trajal od 2. okt. do 15. dec. 1934. Vpisnina za ves tečaj 120 Din; notranje plačajo za vso oskrbo 600 Din mesečno; zunanje je ljubljanske okolice na dan 8.50 Din. Pojavnika se dobe na imenovani šoli. (Drugi te vrste tečaj se prične 2. jan. 1935.)

Predpotopni slon v južni Italiji. Pri južnoitalijanskem kraju Pignataru so odkrili v zadenjem česu čeljusti predpotopne pošasti. Pripadala je neki vrsti slona in meri 70 cm v dolžino in 50 cm v širino. tehtla pa dvojni stot. Okli eta rahlo ukrivljen in merijo 2.75 m v dolžino. Ze leta 1926 so našli v istem ozemlju ostanke neke druge starodavne živali.

Dogodek. Mesece in mesece se je Tristan Bernard mučil, da bi odgnal kokoši, ki so v sosedovega dvorišča prihajale na njegov vrt in mu izpodkopavale najlepše rože. Vse prošnje, vse zahteve niso nič zalegle. Nekega dne pa je kupil nekoliko krasnih jajc in jih razstavil po svojem vrtu na vidna mesta takoj potem, ko so kokoši odjadrale iz njegovega vrta. Nikoli več ni bile nobene kokoši blizu.

Navaden avto kot kosilni stroj. Francoz Ernest Chavaz iz Saint-Maurice je vzel glavne dele navadnega kosilnega stroja, jih spretno spojil s svojim starim avtomobilom, katerega motor služi hkrati za oranje in za pogon kose. Pravijo, da se je ta kosilni stroj prav dobro obnesel in ni več ne stane kakor košnja s konjem. Tako je torej Francoz odprl možnost porabe starega avtomobila, ki za na cesto že ni več morda uporaben.

Zahlevajte povsod prvovrstno

## pšenično moko

znamke »UNION« Stari Sivac komisijaka zaloga. Ljubljana, Janežičeva 13. — Zahlevajte povsod.

Najdebelejša toča. Najstarejša vest o strahotni toči je iz leta 1545, a glasi se tako: »Ko smo bili oddaljeni dan hoda od francoskega mesta Liona, smo zaslišali ponoči ob popolnoma jasnem nebu tako gremenje, da smo mislili, da se bliža sodnji dan. Nenadno se je usula toča. Žrna so bila kakor limone. Kos ledu, ki je prišel z neba, je odtrgal veje, pod katero smo stali. Toča je ubila to noč mnogo pastirjev... Silovita toča je padala tudi 5. julija 1905 v Turinu. Največje zrno je tehtalo 625 gramov, v premeru je znašalo 11 cm.

## Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebitve ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov ozirno obrtniki pomočnikov ali vajencev in urobo.

### Trgovski tohal

s stenovanjsko sobo v znanem v najem. V poštev pridejo kraji v gorenjskem nočehalju, kjer še ni slabe trgovine ali ne prebude konkurence. Točadevne ponudbe z natančnim opisom krajevnih razmer in lege naj se pošljejo na oglasni oddelček Domoljuba pod »Novo leto« št. 10 350

### Posestva napredaj

gospodarsko poslojpe, vinograd, gozd, polje, pašniki, okrog 6 ha. Cena 12 500 Din. 1/2 ure od banov, ceste. Blaž Kancelija, Kar. 25 p. Dobriše-Trebnje.

Učbeno v boljše kuhinjo sprejem. Pepca Erjavec, Višmarje 40, St. Vid nad Ljubljano.

Kmetiči mlina v znanem v najem. Naslov v upravi Domoljuba pod št. 10 253.

### Dvostanovanjska hiša

z vrtom 1/2 ure od postaje Domitale napredaj proti gotovini. Cena Din 21.000.—. Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 10 533.

Prodaj gepelj in mlačilnico. Jožef Zajc, Zg. Zadobrova p. Dev. Mar. v Polju.

Franjo Neubauer:

## Iz ljubezni

Dve ste ženi slabo spali, prebudili se iz sanj. Kregati ste se začeli, ker zleteli dve čebeli zjutraj v napačen ste panj.

Stali ste pred čebelnjakom in kričali na ves glas. Ena bila je hripava, druga, v lice je krvava, v roki sop stiskala las.

Kar čebel, srditih, besnih v vsako se zažene roj. Tolkle ste okrog z rokama divji ni prenehal boj.

Sele, ko od pikov bile vse zatekle so oči, da se videli več niste, iz ljubezni se je čiste tok ustavil besedi.

In obupno zajekali ste nasprotnici tačas. Ohljubavali ste sveto, da z ljubeznijo si vneto več ne skočite v obraz.

Sosed, ki je vse to gledal, muzal se je in smejal. Pótlej, — zopet iz ljubezni — stopil je med ženi jezni, vsaki kos satovja dal.

Do čebelic je ljubezen ves zanetila prepir. Zdaj pa sladko je satovje sre ustávilo valovje in vrnilo dragi mir!

Kaj še! — Konec ni resničen. — Grdo jo je skupil mož! Ni satú nobena vzela! Vpiti vsaka je začela: »Ti se norčevali ne boš!»

Slago ženi ste sklenili, zapodili se v moža, in svačli ga in bili, brke ste mu populili! — Z d a j se ta povest konča!

## Fige, laško in kraško brinje

dobite najceneje pri SEVER & KOMP., Ljubljana

Štibernik (v Ljubljani na policiji): »Gospodje, ali so mogoče naši steklenico žganja, katero sem pozabil v tramvaj?»

Policijski komisar: »Steklenice ne, pač pa smo radi pijanosti zaprli onega, ki je steklenico našel.»

Prehlic. Podpisana preklicajem žaljive besede, katere sem izrekla o g. Andreju Pater-nostru, in se mu zahvalujem, da je odstopil od tožbe. Zajelje, dne 11. sept. 1934. Greti Skofic.

Kaplar: »Tako, tu imaš pičko. Sedaj mi povej, kako jo boš uporabljal.«  
Rekrut: »Povejte mi, gospod kaplar, ali je res, kar so mi povedali starejši vojaki, da čim bolj trdo pritisnem na petelina, tem dalje bo neslo kroglo?«

Ribji dež. Prečudno, a vendar je resnično, da kdaj padajo ribe kakor dež iz oblakov. Pa to ni nikak čudež. Znanstveno je dokazano, da je v letu 1600 padal 71 krat ribji dež, a od tega 27 krat na Evropo. Prvi zapisek o ribjem dežju čitamo v letu 1555, a napisal ga je znanstvenik iz Upsale. Tu piše, da niso padale iz oblakov samo ribe, marveč tudi žabe, miši, črvi in kamenje. Zadnji ribji dež je padal leta 1928 v North Carolini v Severni Ameriki v bližini Atlantskega oceana. Po strašnem dežju so našli po mlekah mnogo rib, od katerih so nekatere še živele. Ribji dež povzročajo silni viharji, ki dvigajo iz morja ribe, pa jih z dežjem spuščajo na zemljo.

## Novo črno brinje oddaja po ugodni ceni Ivan JELACIČ - Ljubljana, Emonska št. 2

Sto tujin vsak dan. Tekom enajstih mesecev 1933, leta se je v ameriški Chicagi pripetilo 33.175 tatvin avtomobilov, ker pomeni da je vsak dan ukradenih približno sto avtomobilov. Od teh pa jih je policija dobila najraj po večini seveda opljenjenih, 29.445. Na t. način je ostalo v rokah tatov 3700 avtomobilov; prejšnje leto v istem času je bilo zadnje št. vilo znatno večje, namreč skoraj 7000.

Svarilo. Ker se je moj sin s kolegom pomarjal, se čirjo govorice proti ostarju, ki se je bil prva pomoč. Resnici na ljubo izjavim da sem dobila pri njem ves denar, kar ga je našel na pošto. Marija Rotar, Posavec—Podart.

Tulipan. Tulipan so prinesli v Evropo Turki. V Ameriko je prišla ta cvetlica znatno kasneje. Prvi cvet je opazil sloveči Konrad Berner l. 1559 na vrtu nekoga angubarškega meščana. Nekaj desetletij kasneje je bil in lepi cvet je razširjen po ostali Evropi, posebno na Nizozemskem. Radi naglega širjenja in velike cene je nastala v 17. stoletju na Nizozemskem trša katastrofa: radi konkurence je bilo uničenih mnogo trgovskih hiš. Je pa še danes Nizozemska znana kot deželja cvetja, posebno tulipana.



## Prava uteha za živčno boine!

Tako nenadno izpremembo v prav za prav kratkem času - že v nekaj tednih povzroči samo naše preizkušeno redilno sredstvo.

Brezplačno in poštnine prosto pošljemo vsem, ki se obrnejo na nas, obširno razpravo o tem redilnem sredstvu.

Število onih, ki so poslušali naše nasvete in se na ta način rešili svoje bolezni, je izredno veliko.

Pišite še danes na spodaj navedeni naslov:

Poštno zbiralno mesto:  
Ernst Pasternack, Berlin S. O.,  
Michaelstr. 18, Abt. 124.

Čedno drevo vseh plemen, najboljših vrst imam napredaj. Z oddajo prijem začetkom oktobra, Alojzij Podobnikar, drevosničar, Dobrova pri Ljubljani.